

χικτὴν διαλέκτον εἶδομεν ἐν τύποις βίβλων ἑμπεριέχον αὐτὸ ἀπαράλλάκτως. Δύλον δὲ, ὅτι τὰ παλαιὰ χειρόγραφα πρῶτα τῶν τετυπωμένων διὰ πιστηρίων εἰσὶν ὁ γὰρ τύπος ὕστερον ἐφευρέθη.

Οἶδα ὅμως ὅτι εἰς αὐτὸ οἱ πολλοὶ ἀπιστοῦσι, καὶ μάλιστα οἱ ἐλλόγημοι· ἀλλ' ἡμεῖς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, διὰ πίστεως περιπατοῦμεν, οὐ ἂν διὰ εἴδους· παῖς γὰρ τολμίας ἤθελε συρράφει ψευδῶς μίαν τοιαύτην βιβλίον· Ἄμην, εἰς αὐτὰ ἀπιστοῦμεν, θέλει ἀπιστοῦμεν καὶ εἰς τὰς θείας Γραφάς. Καὶ ἰδοὺ βλέπομεν, ὅτι ἐξεδόθη βίβλος ἀνατρέπουσα τὴν εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεότητος εἰσοδόν, καὶ δώδεκα ἔτι, ἐν αὐτῇ, μείναςαν τρεφομένην διὰ χειρὸς ἀγγέλου, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἁγίαν αὐτῆς μετά- 10 στασιν, ἀρπαγὴν διὰ νεφελῶν τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, εἰς τὴν κηδεῖαν αὐτῆς καὶ τὴν εἰς τὸν Ἡωμᾶν δόσιν τῆς ἀκηράτου αὐτῆς ζώνης· εὐρίσκοντες ἀφορμὴν οἱ θέλοντες ἀφορμὴν προξενεῖν ἀπιστίας οὐ μόνον τῶν θαυμάτων ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν θείων Γραφῶν καὶ συγγραφῶν τῶν θεσπεσίων, ὡς μὴ γνωσκόντων ἀντίποδας, καὶ κίνησιν γῆς, μεγέθη 15 ἀστέρων, σελήνης δορυφορίαν, νέου κόσμου εὕρεσιν καὶ οὐρανίων σωματίων κατοικήσιν, καὶ τὸ αὐτόματον δοξαζόντων εἰς τὸ «Ἐἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός· ἀθλίως ἐπ' ἀπολείψαι ψυχῶν καὶ σωματίων καταντησάντων» καὶ εἰς τὸ «Φάγωμεν καὶ πίωμεν· αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν· ἀκοσχοπέοντα». 20

5.

Περὶ β' καὶ γ' αἰῶνος*.

Τὰ ἐν τῇ β' καὶ γ' αἰῶνι συμβάντα εἰς τὸ ὄρος Ἄθω οὐδεμίαν ἐγγραφὴν ἀκριβῆ ἀπόδειξιν ἔχομεν σημειῶσαι, καθότι Μαξιμιανὸς καὶ Διοκλήτιανὸς, οἱ τύραννοι τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἄλλοι διόνται· ἕκαστον τὰς χριστιανικὰς βίβλους καὶ ὑπεμνήματα, οἱ δὲ πιστοὶ πανταχόθεν ἐδιώ-

* Περιληφθέντα ἐν τ. 83-85 τοῦ ὑπ' ἄρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐξ οὗ ἐξεργάσθη τῇ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδοθέντος με εἰς τὸ Ἄγιον ὄρος τότε μὲν φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας, νῦν δὲ σχολάρχου ἐν Ἀθῆναις κ. Βασίλειου Καργαζοῦρη, ἀντιδελφὸν ὑπ' ἑμοῦ.

κοντο· ὅθεν τὰ τοιαῦτα ὑπομνήματα ἐξέλιπον. (Ὁ τοῦ Καρακάλλου μνη-
 νης ἀναποδείκτως ἐκ παραδόσεως ἔχουσιν, ὅτι ἡ ἁγία ὁσιομάρτυς
 Πικρασκευὴ διὰ θαύματος ἐπεισε τὸν βασιλέα Ῥώμης Ἀντώνιον τὸν
 Καρακάλλον πιστεῦσαι τῷ θεῷ καὶ ὅτι νὰ ἐκτίσει τὴν μονὴν ταύτην, ἀλλ'
 ὁ ἀνύπαρκτος φαίνεται, καθ' ὅτι Νικόλαος Καρακαλᾶς εὐρίσκεται ὁ ταύ-
 της κτίτης * κατὰ τὸν Θεοδώρητον καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἱστορίαις οὐ
 φαίνεται πρὸ τοῦ Κωνσταντίνου ἕτερος βασιλεὺς κτίσαι μονὰς οὔτε
 ἐν τῷ Ὄρει οὔτε ἀλλαχοῦ ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰουλιανὸς τὰς παρὰ τοῦ
 Κωνσταντίνου δημευθεῖσας κατέστρεψεν.

Τὰ ὄσα περὶ τὸν δ'. αἰῶνα.

Φαίνεται εἰς τὸ 7' κεφάλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου τοῦ
 Θεολόγου, ὅτι ὅτε τὸ ἀρνίον (Ἰησοῦς Χριστός) «ἤνοιξε τὴν α'. σφρα-
 γίδα, ἐξῆλθεν ἵππος λευκός καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον
 «λευκόν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος καὶ ἐξῆλθε νικῶν», ὅπερ δηλοῖ
 κατὰ ἱεροῦς θεολόγους ἐρμηνευτὰς τὸ ἀποστολικὸν κήρυγμα τὸ διὰ
 15 θαυμάτων ἐξασιῶν ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ διαδοθὲν ἐν τῷ α'. αἰῶνι
 «εἶτα ἐξῆλθεν ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθήμενῳ ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ
 «λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι, καὶ
 «ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη» τοῦτο δηλοῖ τὰ ἀθλα τῶν ἁγίων
 20 μαρτύρων τὰ κατὰ τὸν δ'. καὶ γ'. αἰῶνα, ἥ καθὼς ὁ Κύριος εἶπεν
 «οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μάχαιραν ἦλθον γὰρ
 «διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς
 «μητρὸς αὐτῆς καὶ νόμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς» καὶ ἐχθροὶ τοῦ
 «ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ Ματθ. 1', 31 καὶ παραδώσει ἀδελφός
 «ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον κτλ.» καὶ αὐτὰ ἐπράχθησαν
 25 ἄχρι τοῦ Κωνσταντίνου, ὅτε ἡ εὐτέβεια πανταχοῦ ἐλαμψε. Τότε ὁ μέ-
 γας Κωνσταντίνος ἔπεμψε τὸν αὐγουστάλιον Ἀρτέμιον τὸν ἐπὶ Ἰου-
 λιανοῦ ἀθλήσαντα, καὶ ἐκόμισε τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀποστόλων
 Λουκᾶ καὶ Τιμοθέου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Τότε εὐρίσκεται ἐν παλαιοῖς ὑπομνήμασιν ὅτι ἐρχόμενος ἐπέρασεν
 30 ἀπὸ τὸ ὄρος τοῦ Ἄθω.

* Ἡρδλ. Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Η' σ. 236 κ. ε.

« Ἰὼτα ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ψ'· καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας καὶ ὁ
 « καθήμενος ἐπ' αὐτῷ ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἤκουσα φωνήν
 « νὴν λέγουσαν· χαίριξ σίτου δηναρίου καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς δηνα-
 « ρίου, καὶ τὸ ἔλαιον καὶ οἶνον μὴ ἀδικήσης». Ὁ μέλας ἵππος κατὰ
 τοὺς ἱεροὺς ἐρημιευτὰς παρεικάζει τὸ μοναδικὸν ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον ἡ
 μετὰ παύσιν τοῦ διωγμοῦ ἐπλατόνθη πανταχοῦ, καὶ ἰδρῦθησαν μονα-
 στήρια καὶ ἱερά καταγώγια· καὶ τὸ μοναχικὸν τάγμα ἐπληθύνθη, καὶ
 ἐπλησε τὰ ἀνατολικά μᾶλλον μέρη Παλαιστίνης, Αἰγύπτου Σινᾶ, Λι-
 βύης, Θηβαΐδος, καὶ τὰ ἐσπέρια Ἑλλησπόντου, Ὀλύμπου, Θράκης,
 Προποντίδος καὶ ἄλλοι· Ῥώμης πάντα τὰ εὐρωπαϊκὰ μέρη. Διχρεῖτο 10
 δὲ εἰς τρία μέρη, εἰς χοίνικα (μέτρον σίτου) ἑνὸς δηναρίου (ἀργυρίου)
 τιμῆν, ὅπερ ἔγλωι τὸ πρῶτον τάγμα τῶν ἐρημιτῶν μεγάλων ὁσίων πα-
 τέρων, Παύλου τοῦ Θηβαίου, Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, Εὐθυμίου, Ὀνου-
 φρίου, Παχωμίου || καὶ λοιπῶν ἐρημιτῶν ὁσίων τὰ πλήθη· ὅτε γὰρ ο. κ.
 ὁ ὁσῖος Δανιὴλ ὁ τῆς Σκῆτews ἀνάβη, εἰς τὴν Σκῆτιν Θηβαΐδος εἰς τὴν 15
 μνήμην τοῦ ὁσίου Ἀπολλῶ, ἐξήλθοσαν οἱ πατέρες εἰς προὑπάντη-
 σιν αὐτοῦ ἀπὸ ἐπτὰ σημεία τὸν ἀριθμὸν χιλιάδες πέντε, καὶ ἐωρῶντο
 ἠπλωμένοι ἰστάμενοι ἐν τῇ ἄμμῳ ὡς ἄγγελοι θεοῦ μετὰ τάξιν, περιμέ-
 νοντες μετὰ φόβον τὸν ὁσῖον Δανιὴλ, οἱ μὲν ὑποστρώνοντες τὰ ῥάσα
 αὐτῶν ἐμπροσθέν του ὡς οἱ Ἀπόστολοι τῷ Χριστῷ, οἱ δὲ τὰ κουκού- 20
 λια αὐτῶν κλαδιφοροῦντες καὶ ἔρρεον τὰ δάκρυα αὐτῶν ὡς βροσίς.
 Ὁ δὲ πρῶτος αὐτῶν ἐρχόμενος ἐπροσκύνησεν ἐπτάκις ἕως τοῦ ἐλθεῖν
 πρὸς τὸν γέροντα, καὶ ἀσπασάμενος, οὐκ εἰσῆλθεν ὁ Δανιὴλ μείναι εἰς
 τὴν ἐορτήν, οὔτε φαγεῖν, ἀλλὰ προτραπείς ἐλάλησε πρὸς ὠφέλειαν
 τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἄμμῳ, εἰπὼν ταῦτα· « Ἀδελφοί, ἐὰν ποθῆτε τὴν 25
 σωτηρίαν σας, καταπιασθῆτε τὴν ἀκτιμοσύνην καὶ σιωπὴν, ὅτι εἰς
 αὐτὰς τὰς δύο ἀρετὰς κρέματα· ὅλη ἡ πολιτεία τῶν μοναχῶν καὶ πάν-
 τες ἀκούσαντες ἐκλαυσαν.

Τοιαύτη ἦτον ἡ ὑψηλὴ πολιτεία τῶν θεσπεσίων ἐκείνων πα-
 τέρων.

36

1. σφραγίδα	5. χοίνιξ	6. παῖσαν	17. ἐωρῶντο	22. ἕως
25. ποθῆτε	27. δέω			

6.

**Τὰ ὄσα ἀπὸ τοῦ γ'. καὶ δ'. αἰῶνος
ἄχρι τοῦ ὀγδόου καὶ ἡμισυ συμβάντα
ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἄθω*.**

Τὰ ὄσα μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς μονῆς Βατοπεδίου ἄχρι τοῦ 850 ἔτους ἐσυνέβησαν εἰς τὸ Ὅρος μένουσιν ἀμνημόνευτα. Ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου, Ἡρακλείου, Λέοντος Κόνωνος, Θεοφίλου καὶ Μιχαὴλ οἱ βάρβαροι, καταδραμόντες τὴν Ἀνατολὴν καὶ νήσους Λιβύην, Ἰσπανίαν καὶ ἕως εἰς αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐλθόντες ἐπολιόρκουν αὐτήν, ἤρχοντο καὶ εἰς τὸ Ὅρος καὶ ἐφόνευον τοὺς ἀσκητὰς, ὡς φαίνεται εἰς τὰ ὑπομνήματα. Δῆλον ὅθεν καὶ τὰ μοναστήρια ἐρημιωθέντα ὡς καὶ ἡ τοῦ Βατοπεδίου παρὰ τοῦ Νισσούρων, τυράννου Κρήτης. Καὶ οἱ μοναχοὶ ἐκρύπτοντο φοβούμενοι, ὡς
10 εἰς τὸν Βίον τοῦ ὁσίου Εὐθύμιου τοῦ νέου καὶ Ἀθανασίου φαίνεται ἄχρις οὗ Νικηφόρος ὁ ἀείμνηστος Φωκάς, ἐλευθερώσας τὴν Κρήτην ἀπὸ τοῦ βαρβάρου, οἱ μοναχοὶ τοῦ Ὁρους ἤρχισαν νὰ ἡσυχάζωσι, καὶ ἤρξαντο αἱ μοναὶ ἀνεγείρεσθαι, καὶ συνήχθησαν μοναχοὶ εἰς τὸ Ὅρος οἰκοῦντες.

Τὰ κατὰ τὸν ὀγδοὸν καὶ ἡμισυ αἰῶνα.

15 Κατὰ τὸ ὀκτακοσιοστὸν πεντηκοστὸν ἔτος συγχρόνως ὅτε ἡ Ῥωσσία ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν ἄρχισε καὶ τὸ ὄρος Ἄθω αὐξάνεσθαι καὶ πληθύνεσθαι ἀπὸ μοναχῶν διὰ τὴν εἰς τὰ ἀνατολικά μέρη καταδρομὴν τῶν βαρβάρων, ὡς προεγράψαμεν, ὅτε καὶ ὁ ὁσιος Εὐθύμιος ἐλθὼν ἡσύχασεν ἐν τῷ ὄρει. Ἐἶτα ἀπελθόντες μετὰ τοῦ Ἰωσήφ καὶ

* Περιλαμβάνεται ἐν σ. 96-97 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Παννελήμονος, ἐξ οὗ ἐξεγράφη τῷ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδοῦντός με εἰς τὸ Ἄγιον ὄρος κ. Ἀδχμ. Ἀδαμαντίου, ἀντιβληθὲν ὑπ' ἐμοῦ.

1 (καὶ 8). Βατοπεδίου 5. Ἰσπανίαν 6. ἐπολιόρκειν
12. ἤρχοντο 16. ἄρχοντο

Ἰωάννου τοῦ Κολοβῶ εἰς τὴν νήσον τῶν Νέων ἁγίου Εὐστρατίου καὶ ὑποστρέφαντες, ὁ Κολοβὸς Ἰωάννης ἔκτισε μονὴν, εἰς τὰ Σιδηροκαύσια. Καὶ ἐπειδὴ τότε διὰ τὰς καταδρομὰς τῶν Ἀγαρηνῶν τὰ παραθαλάσσια μέρη ἐκουρσεύοντο, καὶ τὸ ἥμερος τοῦ Ὄρους τὸ πέραν τῆς σ. 97 μονῆς τοῦ Ζυγοῦ εὐρίσκετο ἀκατοίκητον, ὁ Κολοβὸς Ἰωάννης διὰ τὰ 5 πλατύνῃ τὰ ὄρια τῆς μονῆς του, ἐλθὼν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειον, ἐζήτησε τὰ πεδινὰ μέρη τοῦ Ἄθω εἰς νομὴν τῶν ζώων, οὐχὶ δὲ καὶ ὄλον τὸ Ὄρος, ὡς οὐκ ὀρθῶς καὶ Θεοδώρητος ὑπενόησε, καὶ τοῦ ἐδόθη συγγλιῶδες χρυσόβουλλον, οὗ ἡ ἀρχὴ...

7.

[Αἱ πρώται μοναὶ τοῦ Ἁγίου ὄρους]*.

Ὅτε λοιπὸν ἐψυχράνθη ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν, καὶ ἡ ἁμαρτία τῆς 10 ἀκαθαρσίας ἔλαβε χώραν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ ὁ παράκλητος ὁ κατέχων (ἐμποδίζων) τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ διὰ τῶν θαυμασίων ὅπου οἱ ἀληθεῖς Χριστιανοὶ ἐτέλουν, ἤρθη ἐκ μέσου κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, ὅτι τὸ φῶς δὲν συγκοινωνεῖ μὲ τὸ σκότος τῆς ἁμαρτίας, τότε παραχωροῦντος τοῦ θεοῦ (τῆς θείας χάριτος) ἐπροχώρησεν ὁ Σατανᾶς, 15 καὶ ἤπλωσε τὴν πλάνην τῆς ἀσεβείας διὰ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἁμαρτίας. Μωάμεθ, ὃς ὄλος ἁμαρτία καὶ ἀκαθαρσία σαρκικῇ ἐγέμετο, ὡς πασίδηλον, καὶ διὰ τῶν ὀπαδῶν καὶ διαδόχων αὐτοῦ ἐδιώκετο ἡ εὐσέβεια πανταχόθεν. Ὅθεν τὰ ἀσκητήρια καὶ ἱερά καταγόνγια τῶν μοναστῶν τῶν ἐν Παλαιστίνῃ, 2, Αἰγύπτῳ, Λιβύῃ καὶ ἀνατολικῇ χώρᾳ κατηδαφίζοντο καὶ ἐρημοῦντο καὶ οἱ μοναχοὶ διωκόμενοι κατέφευγον εἰς διάφορα μέρη τῆς χριστιανικῆς ἐπικρατείας. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖσε τὸν αὐτὸν διωγμὸν ἐκίνησαν οἱ εἰκονοκλάσται κατὰ τῶν μοναχῶν. Τότε ἤρξατο καὶ τὸ ὄρος Ἄθω πληροῦσθαι μοναχῶν, τὸ ὅποιον γαί παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου πρῶτον κατοικήθη ἀπὸ μοναχοῦς, ὡς τὰ ἱστορικὰ 25

* Περιλαμβάνεται ἐν σ. 46-48 τοῦ ὅπ' 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ Ἐρει μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐξ οὗ ἐξεγράφη τῷ 1896 ὑπὸ τοῦ συνοδοῦντός με εἰς τὰ Ἁγίον ὄρος κ. Ἀδαμ. Ἀδαμαντίου, ἀντιδελθὲν ὅπ' ἐμοῦ.

8. Θεοδώρητος; 9. Συγγλιῶδες; 16. τοῦ τοῦ 17. ἁμαρτία καὶ ἀκαθαρσία σαρκικῇ 21. διωκόμενοι

δηλοῦσιν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος τρεῖς ναοὺς μεγίστους ἐν τῷ Ὄρει ἀνίγει-
 17 ρεν ἢ καὶ ἐν τῇ πάλαι Πάνοριον καλουμένη τῷ πολίχνιον, τὸν ναὸν
 καὶ βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος κρημνίσας, ναὸν ἱερὸν ἤγειρε, καὶ παρθέ-
 νους ἱεράς ἐν αὐτῇ νεωκόρους κατέστησεν καὶ κατήκισεν, ἐξ ὧν καὶ
 5 Ἱερισσὸς ἐκλήθη, ἀντὶ Ἀπολλωνιάδος διὰ τὸν ἐν αὐτῇ βωμὸν τοῦ Ἀ-
 πόλλωνος, ἐκ τῶν ἱερίδων παρθένων τὴν κλησιν λαβόντος· ὅθεν καὶ ὁ
 ταύτης ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ ὑπογράφεται. Τότε καὶ ὁ ἀνδριάς τοῦ
 Ἀθῆου Διὸς ὁ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους κατεστράφη. Ἄλλ' ὕστε-
 ρον μετὰ ἔτη πεντήκοντα καὶ πρὸς, μετὰ 31 ἔτη τοῦ Κωνσταντίνου βα-
 10 σιλείας καὶ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ ἔτη 24, ἦτο· μετὰ 56 χρόνους,
 βασιλεύσας Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης, ζῆλον ἀσεβῆ λαβὼν διὰ τὴν
 καθαιρέσιν τῶν εἰδωλικῶν βωμῶν καὶ τοῦ Ἀθῆου Διὸς, διερχόμενος
 Μακεδονίαν, ἀποστείλας εἰς τὸ Ὄρος, τοὺς μὲν ἱεροὺς ναοὺς κατηδά-
 15 φισε, τοὺς δὲ βωμοὺς ἀνίγειρε βουλόμενος στήσαι τὰ μαντεῖα καὶ χρη-
 σμολόγια τῶν δαιμόνων ὡς πρότερον. Τότε καὶ τὸν ἐπίσκοπον Ἀρε-
 θουσῶν, πόλεως τῆς μεταξὺ Στρυμόνος ποταμοῦ (Μαρμάρη) καὶ Στρυ-
 μονιακοῦ κόλπου καὶ Ρενδίνης κειμένης (Οἰσύμης τὸ πάλης) τὸν ἁγι-
 ον ἱερομάρτυρα Μάρκον ὡς καθαιρέτην τῶν εἰδωλικῶν ναῶν καὶ Κύ-
 ριλλον τὸν διάκονον ὡς συντρέψαντα τὰ ξόανα μαρτυρικῆ πολυωδύνη
 20 θανάτῳ ἀπέκτεινεν. Ἐμείναν δὲ οἱ ἱεροὶ ναοὶ ἐρείπια ἄχρι τοῦ Μεγά-
 λου Θεοδοσίου, ὅστις διὰ τὴν παραδόξως γινομένην θαυματουργίαν τῆς
 Θεοτόκου εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρκάδιου, ἀποστείλας ἀνίγειρεν ἐκ βάθρων
 τὴν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου. Ἦν τούτοις τοῖς χρόνοις καὶ δύο ὄσιοι,
 Βαρνάβας καὶ Σουμεὼν οἱ ἐξ Ἀθηνῶν, οἱ κτίτορες τῆς ἐν Τραπεζοῦντι
 25 μονῆς τῆς Θεοτόκου Μελαῖ, κατὰ Μακεδονίαν ὄδεύοντες, ἔφθασαν εἰς
 48 Θεσσαλονίκην, ἢ ὑπήντησαν μοναχὸν τινα Βατοπεδινὸν, ὀνόματι Λά-
 ζαρον, καὶ παρὰ τοῦ ὁποῦ ὁδηγηθέντες ἦλθον εἰς τὸ Ὄρος, καὶ
 περιῆλθον τὰ μοναστήρια, ὡς φαίνεται εἰς τὸν σωζόμενον αὐτῶν Βίον
 30 ἑλληνιστί καὶ ἀπλοῦστί· ἐκ τοῦ ὁποῦ Βίου ἀποδεικνύεται σαφέστατα ἡ
 ἀρχαιότης τῆς οἰκίσεως τοῦ Ὄρους. Τότε καὶ ἡ εὐσεβεστάτη βασιλεῖς
 Πουλγερία ἔκτισε τὰς δύο μονὰς ἐν τῷ Ὄρει, τὴν τοῦ ὁσίου Ἐσφι-
 γμένου καὶ τὴν Ἐηροποτάμου, ἣν ὁ μοναχὸς Στέφανος τὸ πρῶτον ἐν τῷ
 49 ἰγ' τῆς βασιλείας τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀνίγειρεν εἰς τιμὴν τῆς

2. καλουμένη	4. κατήκισεν	5. ἐκλήθη	αὐτῷ
13-14. κατηδάφησε	14. βουλόμενος	μαντεῖα	16-17. Στρυμόνος
19. πολυωδύνη	24. Σιαιών	28. εἰς τὸ	29. Ἑλληνιστί

Εισόδου τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ χώρῳ ἑ. τοῦ Ἀπόλλωνος βωμοῦ ὑψοῦτο, ὡς φαίνεται ἐν παλαιῷ ὑπόμνηματι μεμβράνης.

Πρὸς τούτοις εὐρίσκεται εἰς παλαιὸν ὑπόμνημα, ὅτι καὶ ἐν ἔτει 868 ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνοιο ὁ μαθητὴς τοῦ ὁσίου Λουκᾶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Θάσῳ ἀσκήσαντος, Ξενοφῶν καλούμενος, μετὰ ἃ τὴν κοίμησιν τοῦ γέροντός του ἦλθεν εἰς τὸ Ὅρος καὶ ἠσύχασεν εἰς τὰ ὄρια τῆς μονῆς Φιλοθέου. Καὶ ἡ μονὴ δὲ τοῦ Κουτλουμουσίου, εὐρίσκεται ὁ ταύτης ἡγούμενος Γαβριὴλ ὑποσημειούμενος εἰς παλαιὸν μεμβράνιον ὑπόμνημα κατὰ τὸ ἔτος 988, σωζόμενον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ζωγράφου, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπόμνημα φέρεται καὶ ἡ μονὴ τοῦ Ζωγράφου συνορεύουσα τοῦ μονηδρίου Ξηροκάστρου, καὶ ὁ ταύτης ἡγούμενος Μακάριος ὑποσημειούμενος καὶ ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως (ἀρχὴ Κωνσταντινουπόλεως).

8.

"Ὅσας καταδρομὰς ὑπέστη τὸ Ἅγιον Ὅρος*.

Μετὰ τὴν τοῦ παραδάτου Ἰουλιανοῦ καταδρομὴν καὶ ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρακλείου βασιλείας, ὅτε ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων Χαγάνος ε. 50 κατέδραμε τὴν Θράκην καὶ ἐρήμωσε τὰς πόλεις Ἡράκλειαν καὶ 16 Ἀδριανούπολιν καὶ Μακεδονίαν ὅλην, ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ Σαρδάρου, ὅτε καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις ἐπολιορκεῖτο κινδυνεύουσα, τότε καὶ αἱ μοναὶ τοῦ Ἑλλήσποντου, Μονηθῶν καὶ Ἄθωνος κατερημώθησαν. Μετὰ ταῦτα δὲ καὶ οἱ τοῦ Μωάμεθ διάδοχοι Σουλταῖμάν καὶ Ὅμαρ καὶ 20 Ἰζήθ Ἀραψὶ κατέδραμον τὰς νήσους καὶ Ἑλλήσποντον, καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπολέμουν, καὶ ὅλην τὴν Λιβύην καὶ Σικελίαν καὶ Ἰσπανίαν ἐξούλωσαν. Τότε καὶ τὸ Ὅρος ὑπ' αὐτῶν κατερημώθη. Ὅθεν εἰς τοὺς χρόνους τῶν εἰκονομάχων ἠσυχασταὶ εὐρίσκοντο κατὰ μέρη. Ὅτε καὶ ὁ ὁσιος Πέτρος ἐλθὼν ἠσύχασεν ἐν τοῖς χρόνοις τῶν 25 εἰκονομάχων βασιλέων τοῦ ὁποίου κανόνα ἐσύνθεσεν. Ἰωσήφ ὁ ὕμνο-

* Περιλαμβάνεται ἐν σελ. 49-51 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, εἰς αὐτὴν ἐξεγράφη τῇ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδοσιάρχου μετὰ εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος κ. Σωκράτους Κουγέκ, ἀντιβληθὲν ὑπ' ἑμοῦ.

γράφος ὡς εἰς τὴν ἐνάτην ᾠδὴν ἔχει ἀκροστιχίδα (Ἰωσήφ). Οὗτος γὰρ ὁ Ἰωσήφ, φεύγων εἰς τὴν ἀγχιμαλώσιαν Σικελίας, ἐκρατήθη ἀπὸ τοὺς κρατοῦντας τότε τὴν Κρήτην Ἀγαρηνοὺς ἐπὶ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας τῶν βασιλέων, καὶ ἐλυτρώθη παρὰ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Γράφει δὲ εἰς τὸ 5 τροπάριον τῆς ε'. ᾠδῆς οὕτως: «Ἔτεσι πλείοσι κατακρατούμενον τὰ σὰν λείψανον εἰς φωτισμὸν ἡμῶν φανεροῦται, ἐκβλῶζον ποταμοὺς ἁμαρτιῶν καὶ μῦρα τῆς χάριτος». Ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἐβδόμην ᾠδὴν τὸ τροπάριον ψάλλει «σὲ χρόνοις πολλοῖς κεκρυμμένον φανεροὶ ὡς θησαυρῶν μυστικόν, ὁ θεὸς λόγος, Πέτρε ὄσια, εἰς φανεράν περιποίησιν 10 πάντων τῶν κρυφῆ κεκτιμμένων ἁμαρτιῶν σκίλους, ὄσια· μετὰ σαρκὸς ἀγγέλου γὰρ τὸν βίον ἐξῆρας». Ἐκ τούτων ὁ γινώσκων, ὅτι εἰς τοὺς χρόνους τῶν εἰκονομάχων τὸ ὄρος Ἄθω καταπαεῖται ἀπὸ τοὺς θαλασσο- 15 ληστὰς βαρβάρους, ὅτε ἐκράτουν τὴν Κρήτην καὶ ἐρημώσαντες τὰς Κυκλάδας γήσους ἐπέρασαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθὼς εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου Λουκᾶ Στειριώτου φαίνεται καὶ τῆς ὁσίας Ἀθανασίας Αἰγίνης, δίδοντες βίαιστικῶς βαρβάρους ἀνδρας εἰς τὰς γυναῖκας τῶν Χριστιανῶν. Ὅτε καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Νίσσουρις Κρής ἠγχιμαλώτισε τὴν ὁσίαν Θεοκτίστην Λεσβίαν. Διὰ τὸ ὅποιον καὶ ἐν τοῖς χρόνοις Μιχαὴλ καὶ Βασιλείου κρυπτόμενοι μοναχοὶ κατήκουν εἰς τὸ Ὅρος. Ὁ 20 ὅποιος Νίσσουρις ἐρήμωσε καὶ τὴν μονὴν τοῦ Βατοπέδιου, καὶ ἔμεινεν ἐρημωμένη ἄχρι τῆς οἰκοδομῆς τῆς Λαύρας, ὅτε οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι ἀρχοντες, ἐλθόντες ἀπὸ Ἀδριανούπολιν, διὰ συμβουλῆς τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου ἀνήγγειραν τὸ Βατοπέδιον. Ὅτε καὶ ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς ἐλύτρωσε τὴν Κρήτην ἀπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς, καὶ λυτρωθεὶς ὁ διάκονος 25 βηματάρης ὁ κρύψας τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου μετὰ τὸν τίμιον Σταυρὸν, ἐλθὼν εἰς τὸ Βατοπέδιον, ἀνοιξας τὸ στόμα τοῦ φρέατος, εὗρέθη ἡ εἰκὼν ἐπάνω τοῦ ὕδατος καὶ ἡ λαμπὰς ἀπτομένη, ἔτι θαυμασιώως. Ὅθεν καὶ οἱ μοναχοὶ ἐσυνάζοντο εἰς τὸ Ὅρος καὶ κατηκίζοντο τὰ μονῶδρια ἀφρόως. Μετὰ δὲ τὸν ὄσιον Πέτρον ὁ ὄσιος Εὐθύμιος ἐλθὼν 30 κατήκχησεν εἰς τὸ Ὅρος, εὗρων τὸν Ἰωσήφ οὐχὶ μόνον, ὡς τινες ἀπερισκέπτως ἐνόμισαν· διότι λέγει ὁ βίος του, ὅτε ὁ Ἰωσήφ μὴ ὑπομείνας τὴν τριετείαν μονὴν εἰς τὸ σπύλαιον, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἄλλους μοναχοὺς καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς τὰ περὶ τοῦ Εὐθυμίου, καὶ περιέμενον αὐτὸν εἶτα, μετὰ τὴν τριετίαν, καὶ αὐτὸς ὁ Εὐθύμιος

ἀπῆλθε πρὸς τοὺς πατέρας, οἵτινες περιχαρῶς αὐτὸν ὑπεδέχθησαν εἶτα ἐλθὼν καὶ ὁ Θεοστήρικτος ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν Ὀλυμπον, ἀπῆλθον μὲ τὸν Εὐθόμιον καὶ ἔφερε τὸν Θεόδωρον γέροντά του, καὶ ἀποκατέστησεν αὐτὸν εἰς Μακρόβουνα. Ἄλλὰ καὶ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ὄρους ἤρχοντο πρὸς τὸν Εὐθόμιον, συμβουλευόμενοι ὑπ' αὐτοῦ. || Φαίνεται σ. 51 δὲ εἰς τὸ πρῶτον Τυπικόν, ὅτι καὶ πρῶτος τοῦ Ὄρους ἦτον ὁ ὄσιος ἢ Ἄνδρέας. Ἀγροῦς δὲ τὰ μονῶδρια ἐκάλουν. Οἱ δὲ μοναχοὶ τῆς μονῆς Κολοβοῦ ἐτόλμων νέμειν τὰ κτήνη των εἰς ἀόικητα μέρη τοῦ Ὄρους. Καὶ δῆλον ἐκ τοῦ κβ' κεφ. τοῦ α' Τυπικοῦ λέγοντος οὕτως: «ἐπεὶ οὖν πρὸ χρόνων τινῶν διὰ τὴν τῶν ἐθνῶν ἐπιδρομὴν εὐρέθη τὰ κτήνη 10 τῆς μονῆς Κολοβοῦ εἰς τὸ Ὄρος εἰσελθόντα, εἰδήσει τοῦ α' τοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ Λαύρα (Λαύραν ἐκάλουν τὸ Πρωτάτον τῶν Καρυῶν), προτροπέμεθα μῆκετι τοῦτο γίνεσθαι». Ἐκ τούτου ἐνόμισάν τινες ἔρημον τὸ Ὄρος. Ἄλλ' ἢ καταδρομὴ τῶν βαρβάρων προεξένησε τὴν κατὰ καιρὸν ἐρημίαν τοῦ Ὄρους, καὶ, εἰρήνης γενομένης, συνήχθησαν πάλιν. 15 ὡς καὶ τὸ χρυσόβουλον Βασιλείου Μακεδόνας περιώνυμον τὸν Ἄθω καλεῖ καὶ ὅτι ὡς ἐκ προσώπου πάντων τῶν ἐν τῷ Ὄρει ἀσκούντων ἀπεστάλη ὁ Πρῶτος αὐτῶν Ἄνδρέας. Ὅθεν σαφέστατα δείκνυται, ὅτι οἰκούμενον ἦτον τὸ Ὄρος ἐπὶ Βασιλείου βασιλέως ἀπὸ μοναχοῦς, καὶ Πρῶτον εἶχασι, καὶ Μεγάλῃ Λαύρα ἢ τῶν Καρυῶν ἐκαλεῖτο πρὸ τῆς 20 Λαύρας τοῦ Ὄσιου Ἀθανασίου, ὡς καὶ ὁ Ἀθανάσιος ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθεν, ἔξωθεν τῆς Μονῆς τοῦ Ζυγοῦ ἔμεινε μὲ τὸν ἀπλοῦν ἐκεῖνον γέροντα καὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου ἤρχοντο ὁμοῦ τὰς γ' Μ[εγάλας] ἑορτάς. Εἰρήνης οὖν γενομένης ἄχρι Μιχαήλ τοῦ α' τῶν Παλαιολόγων, ἐλθὼν εἰς τὸ Ὄρος, τοὺς μὴ εἴξαντας εἰς τὸν λατινισμόν τοὺς 25 μοναχοῦς ἐφόνευον, τὰς δὲ μονὰς κατηδάφιζον.

7. μονήδρια

8. ἐτόλμων

11. ἄ = Πρώτου

13. ἐνόμισαν τινές

14. καταδρομὴ

26. κατηδάφιζον

9.

**Ὁ φωτισμός τῶν χαρίτων τῆς Παντιανάσσης καὶ ἀειπαρθένου
δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας *.**

Εἰς τὴν συγγραφὴν τούτου τοῦ ταπεινοῦ μου πονήματος δι' αἰτή-
σεώς τινῶν ἀδελφῶν ἐναρέτων φιλομαθῶν, τὸ ὅποιον ἑναγχος προση-
λώθη εἰς τὴν βασιλίδα τῶν οὐρανίων καὶ ἐπιγείων, θέλει αὐγάσει τὰς
διανοίας τῶν φιλοχρίστων ἀναγνωστῶν εἰς τὸ μαθεῖν καὶ κατανοῆσαι
εἰ οὐκ ἀκριβῶς, ἀλλὰ φιλαλήθως καὶ ἀπαθῶς, τὴν ἀρχαιότητα τοῦ
κλήρου τῆς Θεοτόκου Ἄθω καὶ τὴν ἐς ὑστερον ἄχρι τοῦ νῦν ἀπο-
κατάστασιν ὅσαν ἐνόη, καθ' ὅτι ἐν τῷ μακρῷ διαστήματι τῶν 18 αἰώ-
νων τὸ ὄρος ὑπέστη πολλὰς διαφόρους μεταβολὰς, καταδρομάς,
περιστάσεις καὶ ἐρημώσεις, δι' ἧς εἰς μάτην ἤθελέ τις ἐλπίσῃ μαθεῖν
10 βεβαίαν συγγραφὴν, καὶ μᾶλλον ὅπου ὁ πανδαμάτωρ χρόνος ῥέει ὡς
ὕδωρ, ἔχνη ὀπισθεν μῆδ' ἕλως ἐών. Διόπερ μεμένηκεν οὐδὲν σῶον
σχεδόν, οὐδὲ δύναται τις εὑρεῖν τι ἀθῶον παντάπασιν ἐπηρείας, τῶν
μὲν αὐτομάτως ὑπὸ χρόνου κατερρυκόντων, τῶν δὲ χερσὶ τινῶν βεδια-
σμένων εἰς τὸ μακρὸν τῶν τοσοῦτων αἰώνων διάστημα, τῶν παλαιῶν
15 ὁσίων οἰκητόρων μῆδὲν περὶ τοῦ αἰῶνος τούτου μεριμνόντων, πτηνῶν
βίον δι' ἄκρας ἀκτημοσύνης διαγόντων, οὐδὲν ὑπόμνημα σώζεται, πιε-
στηρίων τύπου ἀμοιρούντων καὶ συγγραφῆς ἀδιαφορούντων, ὡς μόνον
πρὸς τὴν αἰδίον ἀποκατάστασιν ἀποσκοπούντων. Μετὰ δὲ [τὴν] τῆς
Μεγίστης Λαύρας ἀνέγερσιν καὶ τῆς Βατοπεδίου ὡς ἀπὸ νεκρῶν ἐγέρ-
20 σεως, εἶτα καὶ τῶν λοιπῶν διαγνώσεως, τινὲς συγγραφεῖς ἰσχνῶς καὶ
ἀδύλως συνέγραψαν, παρατρέψαντες τὸν κάλαμον εἰς ἀντιφάσεις ἀνα-

* Περιλαμβάνεται ἐν σελ. 62-65 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ ὄρει
μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, ἐξ οὗ ἐξεγράφη τῷ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδουπόντος με-
αῖς τὸ Ἅγιον ὄρος κ. Ἄδαμ. Ἀδαμαντίου, ἀντιδληθὲν ὑπ' ἐμοῦ.

τα
Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ δις ἀειπαρθένου 1. τοῦ πανήμου 1-2. αἰτίσεως τινῶν
2. ἑναγχος 5. φιλαλήθως 6. ἐούστερον 15. μεριμνόντων
16. βίον 18. τὴν προσέθηκα

ποδείκτους καὶ ἀνεξιχνήτους. Διὸ καὶ διαφοναίαι πολλαὶ διὰ τὰς τσαυτάς τῶν αἰώνων μεταβολὰς ἐσχεδιάσθησαν ἀσαφῶς.

Ἴδόντες γάρ τὸ τοῦ Ἀθηνῶν Μελετίου γραφὴν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ, ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἀθανασίου κτίτορος τῆς Μ. Λαύρας ἤρξατο τὸ ὄρος Ἄθω κατοικεῖσθαι ὑπὸ μοναχῶν, ὑπετόπασαν, ὅτι ἡ ἡ ἀρίστου Μονῆ Βατοπεδίου ἐκ γῆς πυθμένων ἀνέδη αὐτομάτως, περὶ ἀρχαίων αὐτῆς δομητῶρων οὐδόλως ἐρευνήσαντες· ἦς τὰ ὑπομνήματα στήλαι, διὰ μοσθίων ψηφίδων ἱστορίαι, πηγγὴ ἢ ὑποκάτωθεν τοῦ θυσιαστηρίου, εἰκῶν Βηματαρίσσης καὶ λοιπὰ σωζόμενα παρὰ πᾶσαν ἄλλην μονὴν βοῶσι καὶ μαρτυροῦσι τὴν αὐτῆς ἀρχαιότητα· ὡσαύτως 10 καὶ τὰ παρὰ τῆς παρθένου Βουλχερίας δομηθέντα ὡς λῆρος παρ' αὐτοῖς φαίνονται. Τί δὲ ἡ μονὴ τοῦ Ζυγοῦ, ἣ καὶ προτοῦ ἐλθεῖν τὸν ὄσιον Ἀθανάσιον ἐν τῷ Ὄρει εὕρισκετο, ἦς ἐξώθεν παρὰ τῇ ἀπλῇ ἐκείνῳ γέροντι ἔμεινε; Πόθεν δὲ καὶ ὁ ὄσιος Εὐθύμιος ὁ Νέος, ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαήλ καὶ Θεοδώρας διὰ πλοίου ἐλθὼν ἐξ Ὀλύμπου, εὔρε 15 τὸν Ἰωσήφ οὐ μόνον, ἀλλ' ὡς ἐς ὕστερον δείκνυται, ὅτι μὴ ὑπομείνας τὴν τριετείαν ἐπιμονὴν ἐν τῇ σπηλαίῳ ταλαιπωρίαν, ἐξῆλθε λέγει, πρὸς τοὺς ἄλλους πατέρας, οἳ καὶ περιέμενον αὐτὸν, τοῦ Ἰωσήφ περὶ αὐτοῦ εἰπόντος· λέγει γάρ· «Ὡςπερ ἐξ ἀδύτων ἱερῶν ἢ οὐρανίων ἀψίδων τοῖς ἀσκηταῖς προσδοκώμενος, καὶ διὰ ψήμης ἔχουσι τὰ περὶ αὐτοῦ, 20 τὸν Ἰωσήφ τοῦτον αὐτοῖς ἀνακηρύττοντος καὶ μὴ βλεπόμενον». Εἶτα λέγει «ἐκείθεν πρὸς τὰς τοῦ Ὀλύμπου κορυφὰς διαδιβάζεται, ἐντολῆς αὐτῇ ἀποκομισθείσης διὰ Θεοστηρίκτου τοῦ Μοναχοῦ (ἀσκητοῦ) παρὰ Θεοδώρου τοῦ σεβασμίου, ὅστις καὶ τὸ ἅγιον σχῆμα αὐτῷ ἐδώρησατο, ὥστε αὐτὸν ἀνελθόντα ἀναλαβέσθαι τοῦτον, καὶ μετ' αὐτοῦ 25 ἄγειν τῷ Ἄθῳ· Ἐλθὼν δὲ μετὰ τοῦ Θεοστηρίκτου καὶ προθύμως τὸν γέροντα ἀναλαβὼν, τῷ Ἄθῳ μετ' αὐτοῦ ἐπανέρχεται καὶ κελλίον πρὸς κατοικίαν πιξάμενος ἐν τόπῳ Μακρόσυνα καλούμενον ὑπηρετεῖ ἐπιμελούμενος». Ὅρα, ὅτι ἐὰν τελείως ἔρημον τότε ἦτον τὸ Ὄρος, πόθεν ἤθελεν εὔρεῖν πλοῖον || τοῦ ἀπελθεῖν εἰς Ὀλυμπον Βιθυνίας καὶ σ. 64 ἐπανακάμψαι καὶ ἀναπαῦσαι τὸν γέροντα; Εἶτα φαίνεται, ὅτι, ὁσάκις 31 ἀπὸ Θεσσαλονίκης καὶ Βραστάμου ἤρχετο ἐν τῷ Ἄθῳ, εὕρισκε μοναχοὺς, καὶ διὰ τὴν παρενόχλησιν αὐτῶν τὴν ὡς ἐν ἄστεσι σὺν ἀλλή-

1. διαφοναίαι   5. βατοκαυδίου   7. ἐρευνήσαντες   8. στήλαι
 μωσίαι   10. ἀπὸ κατωθεν   9. πλοίου   12. ἡ καὶ   16. ναύσταθα
 19. ἀψίδων   29. ὄροι   30. Βιθυνίας

λοις διατριβῆν καὶ παρενόχλησιν, Ἰωάννην τὸν Κολοβὸν καὶ Σομεώ-
νην συμβούλῳ χρησάμενος, εἰς τὴν τῶν Νέων νῆσον ἀναχώρησεν,
ἡσυχίας ἕνεκα.

Εἶτα λέγει ὁ Βίος αὐτοῦ, ὅτι εὕρισκομένου τοῦ ὁσίου ἐν τῷ Ἄθῳ
ὁ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἠθέλησαν οἱ μαθηταὶ του ἀνελθεῖν εἰς τὴν
κερυφὴν τοῦ Ἄθῳ, ὁ δὲ ὄσιος ἐκόλυεν αὐτοὺς ὡς μὴ συμφέρον πρὸς
φυγικτὴν ἠφέλειαν· οἱ δὲ παρακούσαντες ἀνέβησαν, καὶ διὰ τὴν παρα-
κούην ταυτὴ ἐπεσε χιὼν καὶ ἐκινδύνευσεν. Ὁ δὲ ὡς προορατικὸς γνωρί-
σας, ὅτι ἐκινδύνευσεν ὡς μὴ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν πυράμβολον, ὁ φιλό-
10 στρογγος πατήρ ἀναβάς, οὐχὶ πυροβολικὰ φέρων (ὡς ψευδῶς γράφεται
παρὰ τινῶν) «ἀλλὰ πυρὸς τοῦ πνεύματος χρηματίζων ὁ ὄσιος, φρυ-
γάνων σωρείαν συστρέψας, καὶ τούτοις ἐπιφυσᾶν σχηματисάμενος»
«ὦ τοῦ θαύματος! πυρὰν ἤψε παράδοξον» (ὄρας διαστροφὴν);). Εἶτα
καὶ ἕτερον λάθος προσήψασι· τὸ λέμβῳ (ἀκατίῳ πλοίῳ,) ἀντὶ Λέσβῳ·
15 νήσῳ ἐξηλείψασι καὶ ἀντὶ Ἱερὰν νῆσον, ἧτις ἦν ἡ ἱερὰ Ἡφαίστου,
Ἀθῆμων, Μυτιλήνην εἶναι ἐνόμισαν. Λέγει γὰρ ὁ Βίος τοῦ ὁσίου οὕτως·
«τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐν τῷ Ὄρει λεληθότως συνταξάμενος, τῇ ἐπαύ-
ριον πάντας διαλαθὼν, λέμβῳ ἐπιβάς, τῇ Ἱερᾷ λεγομένῃ νήσῳ δια-
πορθμεύεται· ἐνθα καὶ κοιμηθεὶς ὁ ὄσιος, ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Γεώργιος,
20 τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου εἰς τὸ σπήλαιον ἀφείς, πλεύσας ἦλθεν εἰς Θεσ-
σαλονίκην, καὶ δηλώσας τοῖς ἐν Ἱεραιστέρᾳ μονῆς ἀδελφοῖς τὰ || τῆς
κοιμήσεως τοῦ ἁγίου, ἀπέστειλαν Βλάσιον ἱερομόναχον καὶ Παῦλον
μοναχὸν μὲ ξυλίην λάρνακα διὰ πλοίου, καὶ ἀπὸ τοῦ σπηλαίου σῶον
καὶ ἄρτιον τὸ ἅγιον λείψανον εὐρόντες ὡς αὐθημερὸν τελευτήσαντα,
25 ἐν τῇ μαρτυροπλουτίστῃ Θεσσαλονικέων πόλει τοῖς μαθηταῖς ἐπιφοι-
τήσαντες ἐκόμισαν». Ἐκ τούτων οὖν δῆλον, ὅτι λανθάνονται οἱ ἀκα-
τοίχητον εἶναι τότε τὸ Ὄρος νομίσαντες.

Πασίδηλον δὲ εἶναι, ὅτι ἐν Παλαιστίνῃ, Σινᾶ καὶ Ῥαϊθῷ, Λιθύῃ
καὶ Θηβαῖδι καὶ ὄρει Λάτρῳ, Ὀλύμπου (Μοντανῶν), Ἀδξεντίου, Βοσ-
30 πόρω καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, Θεσσαλονίκη καὶ πάσῃ
σχεδὸν Χριστιανῶν ἐπικρατεῖα βριθομένων μονῶν καὶ μοναχῶν παν-
ταχόθεν, ἀσήμαντον ὑπῆρχε τότε τὸ Ὄρος. Ὅτε δὲ ἡ καταδρομὴ τῶν

9. ἑαυτὸν 14. λάθος Πρὸ τοῦ λέσβῳ εἴρηται λεβ διαγεγραμμένον

(α)

15. ἠφαίστου ἐν δὲ ὑποσημειῶσαι' (α) ἠφαίστιος ἱερὸν Μυτιλήνην πρὸ
αὐτοῦ δὲ Μιτυλ διαγεγραμμένον 16. ἐκόμισαν 25. Θεσσαλονικαίων
26. ἐκόμισαν 27. νομίσαντες 28. πασίδηλον 31. βριθομένων

βαρδάρων κατερίμωτε τὰ τῆς Ανατολῆς μοναχῶν καταγῶγια καὶ τοὺς μοναχοὺς κατεδίωξε, τότε ἄρχισε τὸ ὄρος Ἄθω κατοικεῖσθαι μᾶλλον καὶ ἐγείρειν μονὰς διαφόρους, ὡς ἀπὸ γραμμᾶς εἰς κέντρον τοὺς μοναχοὺς ἐν αὐτῷ συνάγεσθαι. Ὅτι δὲ προϋπήρχον μοναχοὶ ἐν τῇ Ὄρει καὶ μοναί, μαρτυρεῖ διαρρήδην τὸ τῶν ὁσίων Βαρνάβα καὶ ὁ Σομεῶν ὑπόμνημα, ἐλληγιστὶ σωζόμενον, ὅτι κατὰ τὸ 412 ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου ἐλθόντες εἰς τὸ ὄρος Ἄθω, ἐν Βατοπεδίῳ καὶ ἄλλαις μοναῖς ἐπροσκύνησαν. . . .

10.

[Βασιλικὰ χρυσόβουλλα]*.

Μετὰ τὴν καταγραφὴν τῶν βίων τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων τῶν πρώτως ἀσκησάντων ἐν τῇ ἀγιωνύμῳ ὄρει τούτου τοῦ Ἄθω ἀρ- 10
χόμεθα τῆς καταγραφῆς τῶν δύο τυπικῶν ἐκ τοῦ Τράγου ἀντιγραφέντων, ἦτοι: ἐκ μεμβράνης ἀπὸ δέρματος τράγου σωζομένης ἔτι ἐν τῇ Κοινῇ τοῦ Ὄρους, εἶτα καὶ τῶν χρυσοβούλλων τῶν εὐσεβῶν βασιλέων κατὰ καιροὺς διαφόρους ἐκδοθέντων, καὶ πρῶτον τοῦ αἰοιδίμου Βασιλείου Μακεδόνης ὡς ἀρχαιότερου, εἶτα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Λέοντος τοῦ Σο- 15
φοῦ, ἔπειτα τῶν μετ' αὐτὸν Ῥωμανοῦ, Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, εἶτα τὸ τοῦ Κωνσταντίνου Μονομάχου εἰς εὐληπτον διάληψιν τῶν ἀναγιγνωσκόντων.

*) Περιληφθέντων ἐν σελ. 202-20 τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ ἴκ' ἀρ. 281 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, ἀξ οὗ ἐξεγράφησαν τῇ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδευόντός με εἰς τὸ Ἄγιον ὄρος, κ. Ἄδαμ. Ἀδαμαντίου, ἀντιβληθέντα ὑπ' ἐμοῦ. Ἐπανακθίζονται δ' ἐνταῦθα, καίπερ ἤδη ἐκδοθέντα, ἐνεκα διαφορῶν πρὸς τὰς προτέρας ἐκδόσεις, αἵτινες ὁμοίως δὲν ἔγιναν ἐκ τῶν πρωτοτύπων, ἀλλ' ἐξ ἀντιγράφων ἀτελεστέρων ἐν τισι. Καὶ δὴ τὸ μὲν χρυσόβουλλον Βασιλείου τοῦ Μακεδόνης εἴρηται ἀλλαχόθ τε καὶ παρὰ τῇ κ. Μανουὴλ Γεδεών (Ὁ Ἄθως, Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀωπε' σ. 79 κ. ε'.) τὸ δὲ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ἀπόθετι σ. 81 κ. ε., δὲ τοῦ Ῥωμανοῦ ἀπόθετι σ. 84 κ. ε'.

2. ἀρχησι   5. διαρρήδην διαρρήδην   7. βατοπαιδίῳ
11. τυπικῶν   12. σωζόμεν   13. χρυσοβούλων   15. ἀρχαιότερον

3. 203

Χρυσόβουλλον τοῦ Βασιλείου βασιλέως Μακεδόνας.

Ἀρχόμεθα ἐκ τοῦ παλαιότερου σιγγιλίου χρυσοβούλλου Βασιλείου τοῦ Μακεδόνας, ὅστις ἐβασίλευσε κατὰ τὸ ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ 867, βασιλεύσας ἔτη 21, ἐτελεύτησε δὲ κατὰ τὸ ἔτος 889. Τὸ δὲ χρυσόβουλλον τοῦτο ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος 875.

Ὁ τίτλος.

Ἡ **Βασιλεὺς ἐλέω θεοῦ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων.**

«Τοὺς τὸν ἐρημικὸν βίον ἐλομένους καὶ τὰς κατὰ μόνας διατριβὰς ἐν τῷ τοῦ Ἄθω λεγομένῳ ὄρει ποιησαμένους καὶ τὰς εὐτελεῖς σκιηὰς ἐκεῖ πηξασμένους παρὰ τῶν ἐπιχωριαζόντων καὶ τῷ ὄρει τούτῳ προσμορούντων ἐπηρεαζομένων καὶ μὴ συγχωρουμένων καθαρῶς καὶ ἀταράχως τὰ τοῦ οἰκείου λογισμοῦ διεπιτελεῖν ἢ θεοσυνέργητος ἡμῶν βασιλεία δίκαιον ἠγγήσατο διὰ τοῦδε ἡμῶν σιγγιλίου τοῦ λοιποῦ ἀθροῦδους καὶ ἀταράχους διάγειν, εὐχεσθαι δὲ ὑπὲρ τῆς ἡμῶν γαληνότητος καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ τῶν Χριστιανῶν συστήματος. [Ἔθεν] καὶ ἐξασφαλιζόμεθα πάντας ἀπὸ τε στρατηγῶν, βασιλικῶν ἀνθρώπων καὶ ἕως ἐσχάτου ἀνθρώπου τοῦ δουλείαν καταπιστευομένου, ἐτι δὲ καὶ ἰδιώ-
 10 τας καὶ χωριάτας καὶ ἕως τοῦ ἐν τῷ μύλωνι ἀλήθοντος, ἵνα μὴ ἐπηρεάσῃ τις τοῦ αὐτοῦ (Ἄθω) μοναχοῦς ἄλλὰ μηδὲ καθὼς [ἔστι] τοῦ Ἱερισσοῦ ἢ ἐνορία καὶ τὴν ἔσω πρὸς τὸ τοῦ Ἄθωνος ὄρος εἰσέρχου-
 15 σθαί τινας, μήτε παιμένας μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτῶν, μήτε βουκόλους μετὰ βουκολίων αὐτῶν νέμεσθαι ἐντὸς τοῦ ὄρους Ἄθω, ἀλλὰ μένειν ἀνενοχλήτους καὶ ἀταράχους τοὺς ἐν αὐτῷ μοναχοὺς ἐνασκοῦντας.
 20 Οὕτως ἐντελλόμεθα. . . . . (λείπει) . . . . . καὶ ἐπιβεβαιουῦμεν διὰ τοῦ παρόντος εὐσεβοῦς χρυσοβούλλου, ἵνα μένωσιν οἱ ἐν τῷ Ἄθω οἰκοῦν-
 25 νεμῆσεως δ', ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς κράτος ὑπεσημῆνατο».

Τὸ σιγγίλιον αὐτὸ ἦτον ἀξιόλογον, ἐν μεμβράνῃ γεγραμμένον, πληρῶς

1. Σιγγιλίου	3. χρυσόβουλλον	5. ἐλαίῳ	6. ἐρημικὸν ἐλομένους
9. ἐπηρεαζομένων	12. ἀταράχως	15. (καὶ 16) ἕως	18-19. εἰσέρχου- σθαί
19. μήτε τῶν	22. οὕτως	24. γεγενημένου	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
 ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Π. ΠΕΤΡΙΟΥ
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

βάρβαρος τις κοιλιόδουλος δι' ἄγραν ἰχθύων μελανούρων ἀπέκοψε τὰ ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει αὐτοῦ τὰς ἀκρας, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀναγινώσκονται.

Ἄγλον δὲ ὅτι πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐν τῷ ὄρει Ἄθω ἀσκούντων μοναχῶν ἐγένετο, ἕνα μένουσιν ἀνενόητοι ἀπὸ τοῦς ἐγχωρίους Ἱερισσοῦ καὶ κύκλιου χωρίων, νὰ μὴ εἰσάγωσι ζῆα καὶ βόας νέμονται ἐν τῷ ὄρει. Ἄλλ' ἐπειδὴ δι' ὑπομνήσεως τοῦ ὁσίου Ἰωάννου Κολοβοῦ (ὃς εὐρίσκειται συνασκητέων μετὰ τοῦ ὁσίου Βασιλείου καθὼς εἰς τὸν Βίβλιν τοῦ φαίνεται) εὐρίσκετο εἰς φύλαξιν ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ, μετὰ δὲ τὴν τούτου ἀποβίωσιν καὶ τοῦ βασιλέως Βασιλείου οἱ διάδοχοι τοῦ Κολοβοῦ ἔφερον αὐτὸ πρὸς ἐπικύρωσιν εἰς τὸν βασιλέα Λέοντα τὸν Σοφόν, υἱὸν τοῦ Βασιλείου, τὸ ὁποῖον ἐδέχθη εὐμενῶς καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἄδειαν ἕνα συντεθῆ καὶ ἐκ μέρους αὐτοῦ ἴδιον σιγγίλλιον. Οἱ δὲ μοναχοὶ τοῦ Κολοβοῦ ἀντὶ τοῦ ἐπικυρωτικοῦ ἐποίησαν χαριστικὸν σιγγίλλιον καὶ ἔγραψαν πολλὰ χωρία καὶ μοναστήρια νὰ ὑπόκεινται εἰς τὰ Σιδηροκαύσια, ἕως εἰς τὸ βουνὸν Χωλομῶντος. Ἐγραψαν δὲ καὶ πεδινὰ μέρη τοῦ Ἄθω (οὐχ ὡς τινες ὑπέλαβον ὅλον τὸν Ἄθωνα) νὰ νέμονται τὰ κτήνη αὐτῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπεριέργως ἐπεκύρωσε τὸ νέον ἐκεῖνο σιγγίλλιον. Οἱ δὲ μοναχοὶ, λαβόντες τὸ ἐξ ἀπάτης ἕτερον σιγγίλλιον, ἔθλιβον τοῦς μοναχοὺς τοῦς ἡσυχάζοντας εἰς χαμηλὰ ζεστὰ μέρη, Καθέδρας τῶν γερόντων, φέροντες τὰ κτήνη τῶν πλῆσιοχώριων ἐπὶ συμφωνίᾳ πληρωμῆς, στενοχωροῦντες καὶ τοῦς ἐγχωρίους. Συνέβη δὲ ἔλθειν εἰς Θεσσαλονίκην ἀρχῶν τις βασιλικὸς, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔλθόντες οἱ τοῦ ὄρους μοναχοὶ καὶ οἱ χωρικοὶ λαϊκοὶ ἐσυμβουλευθήσαν περὶ τῆς τοιαύτης εἰς αὐτὸν γενομένης καταδυναστείας. Ὁ δὲ ἀρχῶν ἐσυμβούλευσεν αὐτοὺς νὰ ἀναφέρωσι τὴν ὑπόθεσιν πρὸς τὸν βασιλέα. Ὅθεν ἀναφερθέντες, καὶ μαθὼν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀπάτην, ἐπρόσταξε νὰ ἔλθωσιν οἱ μοναχοὶ τοῦ Κολοβοῦ, φέροντες καὶ τὰ ἔγγραφα, καὶ νὰ ἐξετασθῶσιν. Ἀνακριθείσης οὖν τῆς ὑποθέσεως, ἐσχίσθη τὸ ἐξ ἀπάτης γενόμενον ἐκεῖνο σιγγίλλιον καὶ ἐδόθη τὸ κάτωθεν ἐπικυρωτικὸν τῶν ἰδίων προνομίων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου τῶν δοθέντων τοῖς μοναχοῖς Ἀθωνίταις, καὶ συνέστειλε τὰ ὄρια τῆς μονῆς Κολοβοῦ, φερωνύμως κολοβώσας διὰ τὴν γενομένην ἀπάτην, ἀποκαταστήσας καὶ τὰ χωρία καὶ τὰ ἐν τοῖς χωρίοις μονύδρια εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν.

1. τὴν 4-5. Ἱερισσοῦ 5. εἰσάγουσι νέμονται
13-14. Σιγγίλλιον 15. ἕως 17. νέμονται
19. Σιγγίλλιον 27. κολοβός 29. σιγγίλλιον

12. ἄδεια Σιγγίλλιον
18. Σιγγίλλιον
33. Μονήδρια

Νέος Ἑλληνομνήμων

Ἔτερον

ἰβουλλον Λέοντος τοῦ Σοφοῦ βασιλείως ἐν ἔτει 900^ο.

ἡμετέροι πατέρες καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος
βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων.....(λείπει).....
ἡμετέροι πάσις παρενοχλήσεως οἱ τοῦ Ἁθῶ μοναχοί,
ἐξ..... καὶ ὑπὲρ τῆς βασιλείας ὑπερηύχοντο· τοῖνον
ταῖς πᾶσιν ἀνεσιν..... Πάλαι μὲν ὁ τῆ θεῖα λήξει
πατὴρ ἡμῶν σιγίλλιον ἐξ αἰτήσεως Ἰωάννου τοῦ ἐπιλε-
ξοῦ λαβεῖν ἐδικαίωσε τοῦ παραφυλάττεσθαι πάντας τοὺς
ρεῖ Ἁθῶ σχολάζοντας θεῖους ἀνδρας ἐν διαφόροις κατα-
κί πρὸς τούτοις καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἡγουμένου Ἰωάν-
νισαν μονήν τῆς τοιαύτης καταπολαύσεως καὶ προνοίας
καὶ κατέχειν τὴν ἐνορίαν τοῦ Ἰερισσοῦ καὶ μόνην· καὶ
θεῖας κελεύσεως τοῦ ἐν μακαρία τῇ λήξει πατρός ἡμῶν
ἐπὶ χρόνους τινὰς κρατησάσης, ὕστερον δὲ προσελθόντες
ονῆς Κολοβοῦ, ἐν ἀρχῇ τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας,
διδάξαντες, ὡς ἐν τάξει ἐπικυρωτικοῦ τοῦ ἐν τῇ θεῖα
ἡμῶν || καὶ βασιλέως σιγίλλιον ἐπεζήτησαν, ἐν ᾧ παρα-
οῦ σιγίλλιου μετενεχθέντες τάξεως χαριστικῆς τύπον, ὡς
μεγράψαντο, καὶ περιορισμὸν ἐκθέμενοι σχεδὸν τὸν ὅλον
ν καὶ κυριότητα κατακρατήσαντες Ἁθῶνα καὶ πρὸς τού-
α ἀπὸ τε τῶν λεγομένων Σιδηροκαυσίων καὶ τῶν Χωλο-
ᾶλλον τινῶν, καὶ πρὸς τούτοις καὶ μοναστήρια ἀπὸ τε
ονος, τοῦ Καρδιογνώστου καὶ Ἀθανασίου καὶ Λουκά,
μένην Γερόντων ἀρχαίαν καθέδραν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τοῦ
ῶμου ὄρους Ἁθῶνας Ἀνδρέας ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς
ῆσυχαστῆς τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ἐκ προσώπου πάντων τῶν
ζόντων θεῖων ἀνδρῶν (9) τὴν βασιλεύουσαν καταλαβὼν,

περιώνυμον καλεῖ τὸ ὄρος Ἁθῶ· τὸν δὲ Ἀνδρέαν πρῶτον τοῦ ὄρους
! πατέρας μοναχοὶ ἰδίως ἐν καλλίσις ἡσυχάζον, οὐχὶ δὲ ὅτι καὶ ἐρη-
ῖναι ὡς τινες ὑπενόησαν, ἀλλ' ἀπερίσπαστον βίον διήγουσιν· προῖον

ν 11. Ἰερισσοῦ 12. τινας 16. σιγίλλιον 17. σιγίλλιου
21. καὶ ἄλλων καὶ ἄλλων

E.Π.Μ.ΕΡ.Κ.Τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

εἰδείθη, τῆς ἡμετέρας βασιλείας ἀναδιδάξαι ὡς οἱ τῆς μονῆς Κολοβοῦ τῆς τοιαύτης ἐπιλημμένοι προφάσεως καὶ εἰς δικαίωμα τῆς τοιαύτης τριπλαῦτα γενομένης κατὰ πανουργίαν περιγραφῆς, τὸν αὐτὸν χάρτην προσκομίζοντες, κατεγράτησαν τὸ ἅλον ὄρος τοῦ Ἁθωνος καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ σχολάζοντας θεῖους πατέρας ὑπὸ ἰδίαν παροικίαν, πολλάκις δια- 5 πληκτιζόμενοι, ἀποφαίνονται, καὶ ἀποδιώκειν ὡς ἀπὸ οἰκείων κτημάτων ἰσχυρῶς διατεινόντες, καὶ πρὸς τοῦτοις νομαδικὸν προάστειον τὸν ἅλον διακρατοῦντες Ἁθωνα, καὶ τῶν πλησίον τούτων χωρίων εἰσάγοντες τὰ βροκῆματα καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς τούτων μονῆς κομιζόμενοι, μικροῦ δεῖν ἀπελαύνειν αὐτοὺς ἐκεῖθεν παντελῶς ἐκδιάζοντες· πρὸς 10 τούτοις δὲ καὶ ἐκ τοῦ μέρους τῶν εἰρημένων χωρίων συνελθάντες τῷ αὐτῷ εὐλαβεστάτῳ ἀνδρὶ περὶ τῆς τοιαύτης πλεονεξίας καὶ παραλόγου κατασχέσεως τῶν τῆς μονῆς τοῦ Κολοβοῦ κατεδόγησαν περὶ ὧν δεξάμενος ὁ πρωτοσπαθάριος Νικηφόρος, καὶ ἐπώνυμον τοῦ Εὐπράξῃ, ἀκριδῶς διερευνήσασθαι τὴν ἀλήθειαν, εἰ οὕτως ἔχει, τῇ βασιλείᾳ 15 ἀνηνέγκατο. Καὶ δεξάμενος παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν ἀμφοτέρω αὐτῶν τὰ μέρη τὴν βασιλεύουσαν καταλαβεῖν || προσέταξε, καὶ δὴ ἐπὶ 20 τῇ παρουσίᾳ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Νικηφόρου δοθέντος παρὰ τοῦ ἡγουμένου Κολοβοῦ μονῆς, εἰς πρόσωπον τῆς οἰκείας μονῆς Παχωμίου καὶ Ἀθανασίου μοναχῶν, καὶ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν παραγενο- 20 μένων καὶ ἐξετασθέντων, κελεύσει τῆς βασιλείας ἡμῶν ἐπὶ Στεφάνου μαγίστρου καὶ Κωνσταντίνου καὶ Βασιλείου πρωτοσπαθαρίου καὶ τοῦ ἐπὶ δεήσεων ἐπὶ τοῦ περιωνύμου ὑπηρέτου τῶν ἀσηκρίτων, εὐρέθησαν ταῖς ἀληθείαις παραλόγως προγραφέντα τὰ τοιαῦτα τόπια ἐν τῷ παραλόγῳ γενομένῳ χάρτη τῆς βασιλείας ἡμῶν. Ὅπερ δὴ καὶ αὐτοὶ 25 οἱ μοναχοὶ οἱ προειρημένοι τοῦ μέρους τοῦ Κολοβοῦ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ πάντων συνομολογήσαντες κατέθεντο.

Ταῦτα οὖν ἡ θεοπρόβλητος ἡμῶν βασιλεία παρ' αὐτῶν ἀναμα- 30 θεύσα καὶ τὰς τῆς δικαιοσύνης ἀκοὰς εὐμενῶς ἐπικλίνασα, ἐπέταξε τὸν τοιοῦτον τριπλαῦτα παραλόγως γενομένον χάρτην διαρρηχθῆναι, 30 διαφυλάττεσθαι δὲ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐν θεῖᾳ τῇ λήξει πατρὸς ἡμῶν καὶ βασιλέως πάντας τοὺς ἐν τῷ Ἁθωνί σχολάζοντας μοναχοὺς

τος (κωδ. προσόφτως) δὲ τοῦ χρόνου γῆθησαν τὰ μονῆρια (κωδ. Μονήρια), εἴτα καὶ εἰς μέγαν μονὰς ἐγένοντο· τὸ δὲ Βαταπέδιον ἦτον τότε κατεδαφισμένον ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ διὰ τὴν ἔφοδον συχνάκις οἱ μοναχοὶ ἔφευγον.

2. ἐπιλημμένοι

7. προάστειον

14. εὐπράξῃ

15. ἔχειν

16. ἀνηνέγκατο

23. ὑπηρέτου

ἀπαρενογλήτως ἀπὸ παντοίας ἐπιρρείας καὶ τῆς ὡς εἰκὸς ἐγγινομένης ἐνογλήσεως ὡσαύτως καὶ τὰ χωρία κατέχειν ἀκαινοτόμητα τὰ ἴδια δίκαια τοῦς δὲ τῆς μονῆς τοῦ Κολοβοῦ ἀρκεῖσθαι κατὰ τὸν χάρτην τοῦ ἐν τῇ θεῖᾳ τῇ λήξει πατρὸς ἡμῶν καὶ βασιλέως εἰς τὴν τῆς 5 ἐνορίας τοῦ Ἱερισσοῦ διακράτησιν καὶ τὴν κατανομήν μόνην τῶν Καμένων σὺν τοῖς τόποις τῶν ἀμπελιῶν καὶ κηπαρίων αὐτῶν καὶ μόνων τὰ δὲ λοιπὰ πάντα κλάσματα τῶν τε Καμένων καὶ τῶν λοιπῶν κατὰ τὸν τύπον τῶν κλασματικῶν ἐλευθεριάζειν καὶ νέμασθαι αὐτὰ πάντας τοῦς παρακειμένους. Διὸ καὶ πρὸς περισσοτέραν ἀσφάλειαν καὶ διγ-
10 νεκῇ δικαίωσιν τοῦ τε μέρους τῶν ἐν τῷ ὄρει ἀσκητῶν καὶ τῶν χωρίων ἀπόλαυσιν καὶ καταδίχην τοῦ μέρους τοῦ Κολοβοῦ τὸ παρὸν ἡμῶν εὐσεδὲς σιγγιλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα ἐπικυρωτικὸν τοῦ ἐν τῇ θεῖᾳ λήξει πατρὸς ἡμῶν καὶ βασιλέως ἐπιδοθῆναι τῷ μέρει τῶν ἐν
7. 208 τῷ Ἄθω ἀσκητῶν ἐκελεύσαμεν, γεγεννημένον || κατὰ τὸ 900 κ' ἔτος ἐν
15 ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεδὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῖναιτο κράτος.

Τὰ ἀνωθεν δύο χρυσόβουλλα εἶναι τὰ παλαιότερα πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὴν Λαύραν ὅτι ἀπὸ τὰς καταδρομὰς τῶν ἀσεβῶν πολλάκις κατεργημῶθη τὸ ὄρος ὅτι καὶ τὸ Βατοπέδιον κατεργημῶθη ἀπὸ τὸν Νύσσιριν ἐκεῖνον, κρατούντων τὴν Κρήτην οἱ Ἄγαρνοὶ καὶ μετὰ
20 ἐβδομήκοντα ἔτη, [ἔτε] Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ἐλύτρωσε τὴν Κρήτην, λυτρωθεὶς ὁ ἐκκλησιάρχης, ἐλθὼν εἰς Βατοπέδιον, ἀνεκάλυψε τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου καὶ τὸν τίμιον Σταυρὸν ἐπάνω τοῦ ὕδατος ἰσταμένην, καὶ τῆς λαμπάδος μενούσης ἡμιμένης. Αὐτὰ εἰσὶ μεμαρτυρημένα καὶ οὐχὶ πλάσματα. Ὅθεν διὰ τὸν φόβον τῶν πειρατῶν οἱ μοναχοὶ ἡσού-
25 χαζον εἰς κελλῖα καὶ μικρὰ μονύδρια ὡς καὶ εἰς τὸν Βίον τοῦ ὁσίου Εὐθύμιου φαίνεται, ὅτι ἦσαν μοναχοὶ κάτοικοι εἰς τὸ ὄρος, πρὸς οὓς ὁ Εὐθύμιος ἐξεληθὼν τοῦ σπηλαίου ἀπήλθεν εἰς αὐτούς. Ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου φαίνεται, ὅτι εἶχασιν οἱ μοναχοὶ ἀγρούς καὶ ἀμπελῶνας τὰ δὲ καλούμενα ἀγροὶ ἐλέγοντο καὶ
30 μονύδρια, ὡς εἰς παλαιὰ ἐγγραφα φαίνονται.

1. -εἰκὸς 6. ἀκαινοτόμητα 5. Ἱερισσοῦ 9-10. διηγεσθῆναι 12. σιγγιλιῶδες
17. βατοπαιδίον 19. ἐκεῖνον 20. φωκᾶς 21. βατοπαιδίον
25 / καὶ 29). μονύδρια

Ἔττειρον χρυσόβουλλον Ῥωμανοῦ βασιλέως καὶ τῶν σὺν αὐτῷ

κατὰ τὸ ἔτος ,σνμβ' ἤτοι 942.

Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος Ῥωμανός, Κωνσταντῖνος, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος πιστοὶ βασιλεῖς Ῥωμαίων.

Τὸ ταῖς ἀγαθαῖς πράξεσιν ἐπακολουθεῖν καὶ ταύταις ἐπικουρεῖν βασιλικῆς ἐστὶν ἀληθῶς προνοίας καὶ ἀγγινοίας, ὡς ἂν μόνιμον ἢ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναλλοίωτον εἰς αἰεὶ. Διὰ τοι τοῦτο τῶν πρὸς ἡμῶν βεβασιλευκότων χρυσόβουλλον ἐπιδεδωκότων τοῖς ἐν τῷ Ἄθωνι ἀσκηταῖς, τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἡ ἡμετέρα ἐπισκεψαμένη καὶ ἰσοδοξαμένη βασιλεία, διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς εὐσεβοῦς ἐπικυροῖ χρυσοβουλλίου λόγου, τοῦ παραφυλάττεσθαι πάντας τοὺς ἐν τῷ Ἄθω ὄρει σχολάζοντας θεῖους ἀνδρας ἐν διαφόροις κατασκηνώσεσι καὶ πρὸς τούτοις καὶ τὴν Κολοβοῦ Ἰωάννου νεοουργηθεῖσαν μονὴν τῆς τοιαύτης προνοίας καταπολαύειν καὶ κατέχειν τὴν ἐνορίαν Ἰερισσοῦ καὶ μόνον καὶ ἀπλῶς πᾶν εἴ τι ἕτερον ἐν τῷ αὐτῷ χρυσοβουλλίῳ ἀναγράφεται ἀπαραποίητον διαφυλάττεσθαι, μήτε προσθήκης, μήτε ἀφαιρέσεως τῆς οἰανοῦν γενομένης πλὴν τοῦτο διοριζόμεθα, ἵνα ἡ ἐμφορομένη ἐν τῷ αὐτῷ χρυσοβουλλίῳ ἀρχαία τῶν γερόντων Καθέδρα (α) ἀπαρενοχλήτως διατηρῆται ἀπὸ πάσης ἐπιρρείας ἀγγαρείας καὶ ζυμίας τῆς ὡς εἰκὸς γενομένης παρά τε ἐπισκόπων καὶ ἀρχόντων καὶ ἄλλου παντός, καθὼς ἦν καὶ ἐξ ἀρχῆς, ὡς βεβαίου καὶ ἀσφαλοῦς χρηματίζοντος

(α) Ἡ Καθέδρα τῶν γερόντων εὑρίσκατο ἐν τῷ νῦν Μετοχίῳ τῶν Ἰδίων τὸ κλυόμενον Πυργούδια ἦτο δὲ κάθημα κοινὸν τῶν Ἀγιορειτῶν πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν γερόντων μοναχῶν καὶ τόπος κοινός εἰς ὃν συνήρχοντο διὰ τὰς καταδρομὰς τῶν θαλασσοπειρατῶν ὕστερον δὲ ἐγέναν ταῖς Καρυαῖς κελλίαι, καὶ ὁ Πρῶτος τοῦ ὄρους διέτριβε. Καρυαῖς δὲ εὑρίσκαται γεγραμμένον καὶ οὐχὶ Καρυαῖς, ἐκ τῶν φυτῶν λεπτοκάρυων τὴν κλήσιν λαβοῦσαι καὶ Λαύρα κελλιωτικῆ ἐκαλεῖτο, ὅτι εἰς διάφορα κελλίαι ἡσύχαζον ἰδίως μοναχοί. Ἡ δὲ καθέδρα τῶν γερόντων διὰ τὸ θερμότερον μέρος πρὸς παρηγορίαν οἱ ἀσθενεῖς ἡσύχαζον ἵνα ἔχωσι καὶ παρηγορίαν ἐκ τῶν πλησιαζόντων χωρίων, καθὼς οἱ Θεσσαλονικεῖς ἄρχοντες διεχώρισαν.

5. ἐστίν 13. ἰερισσοῦ 18. ἀγκαρίας εἰκὸς 22. ἀγιορειτῶν

Ε.Υ.Δ. της Κ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

τοῦ παρόντος ἡμῶν εὐσεβοῦς χρυσοβουλίου λόγου, γεγεννημένου κατὰ τὸν Αὐγουστον μῆνα τῆς ἐβδόμης ἐπινημῆσεως, ἐν ᾗ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεστημῆνατο κράτος.

Ῥωμανὸς καὶ Κωνσταντῖνος, Στέφανος καὶ Κωνσταντῖνος πιστοὶ ἡ βασιλεῖς Ῥωμαίων πόρφυρογέννητοι „συμβ“.

Δήλωσις.

Ἀκολουθοῦντες τὴν χρονολογίαν, ἐπειδὴ τὰ προγραφέντα τρία χρυσοβούλλα εἶναι τὰ παλαιότερα, τὸ μὲν ἐν ἔτει 875, τὸ δὲ [8]90 καὶ τὸ ἕτερον 942, ἀκολουθῶς ὡδε τιθέμεθα καὶ τὸ πρῶτον Τυπικὸν τοῦ Ὁρους, γενόμενον κατὰ τὸ 971 ἔτος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου Τζιμισκῆ· τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἐξ αἰτίας τῶν πρωτείων, ὡς φαίνεται εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου τῆς Λαύρας· ὅτι ἐξ ἀπάτης καὶ ἀπλότητος ἐκινήθησαν κατὰ τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου, καὶ ἀνήλθον εἰς τὴν βασιλεύουσαν πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννην ὅ,τε πρῶτος τοῦ ὄρους, Ἀθανάσιος καὶ οὗτος καλούμενος, καὶ ὁ Παῦλος Ξηροποταμίτης κατὰ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Λαύρας, ὡς ὅτι παρέβη τὰ παλαιὰ ἤθη τῶν πατέρων τοῦ Ὁρους, καὶ ἔσπειρον ἀγρούς, καὶ ἐφύτευσεν ἀμπελώνας, καὶ εἰσῆγαγε βόας κ. λ. π. Ὅθεν ἀπελθόντες καὶ ἐμφανισθέντες τῷ βασιλεῖ, ἐπληροφόρησεν αὐτὸν ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, ὅτι οὐχὶ ἐξ ἑαυτοῦ κινούμενος ἤγειρε τὴν Λαύραν, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ φονευθεὶς ὑπ' αὐτοῦ Νικηφόρος βασιλεὺς ἠνάγκασεν αὐτὸν, σκοπὸν ἔχων τοῦ μονάσαι, καὶ ὁ ἄσπρος αὐτοῦ θάνατος ἐκίλυσε αὐτόν. Ταῦτα μαθὼν ὁ Τζιμισκῆς, καὶ τυφθεὶς τὴν συνείδησιν ὁ φονεὺς ἐκείνου γενόμενος καὶ τοῦ μονάσαι αὐτὸν κωλύσας φιλαρχίας ἔνεκα, οὐ μόνον ἀθώωσε τὸν Ἀθανάσιον, ἀλλὰ καὶ ἀνέλαβε τὴν φροντίδα τῆς Λαύρας εἰς ἐξιλέωσιν τοῦ φόνου ὁποῦ ἐπραξε· καὶ ἐπρόσθεσε καὶ ἕτερον πολέμιον τοῦ δοθέντος παρὰ Νικηφόρου· καὶ τὰ λοιπὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς Λαύρας ἐτελείωσε, καὶ τὸν μέγαν πύργον αὐτὸς ἐκ βάθρων ἤγειρεν, οὗ καὶ τὸ ὄνομα σώζει, πύργος τοῦ Τζιμισκῆ καλούμενος ἕως τοῦ νῦν.

1. χρυσοβουλίου
28. ἕως

7. παλαιότερα

90

22. Τζιμισκῆς

27. ἤγειρε

11.

Ἐκ τοῦ Τράγου (ἦτοι μεμβράνης ἐκ δέρματος τράγου κατασκευασθείσης) ὑπόμνημα περὶ τῆς τοῦ Ὁρους Ἁθω καταδρομῆς ὑπὸ τῆς ἀφίξεως Μιχαὴλ πρώτου τῶν Παλαιολόγων καὶ Βέκκου πατριάρχου μετὰ στρατοῦ Λατίνων καὶ τῶν ὄσων κακῶν ἐν αὐτῷ διεπράξαντο *.

Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῶν Παλαιολόγων τὸ ῥωμαϊκὸν σκήπτρον διέποντος καὶ ὀρώντος αὐτὸ ἄκρως ταπεινωθὲν διὰ τὸ ὑπὸ Ἀγαρηνῶν καὶ Βουλγάρων ἐξ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἐκατέρωθεν πολεμουμένον βουλὴν πονηράν καὶ θεῶ ἀπαρέσκουσαν βουλευσάμενος σὺν τῷ τότε πατριαρχούντι Ἰωάννῃ τῷ Βέκκῳ τῷ λατινόφρονι, ὥστε προστεθῆναι ὃ τῷ λατινικῷ φρονήματι ἐπὶ προφάσει μὲν εἶθ' ἔθεν τῆς τῶν ἐκκλησιῶν εἰρήνης καὶ τοῦ βοήθειας ἐκείθεν λατινικῆς τυχεῖν κατὰ τῶν αὐτῷ ἐπανισταμένων καὶ μᾶλλον φοβούμενος Κάρολον τὸν αὐτοκράτορα Γαλλίας, παρὰ τοῦ πάπα τότε στεφθέντος, πρὸς ὃν Βαλδουῖνος ὁ τυραννικῶς βασιλεύσας ἐν Κωνσταντινουπόλει διωχθεὶς κατέφυγε, ζητῶν 10 βοήθειαν τοῦ ἐπανελθεῖν καὶ ἐπαναλαβεῖν τὸ βυζάντιον σκήπτρον. Ὅθεν καὶ πάντας ἔσπευσεν εἰς κρημνὸν ἐλκῦσαι τῆς τοιαύτης παπι-

* Περιλαμβάνεται πλὴν ἄλλων κωδίκων ἐν σ. 281-285 τοῦ ὑπ' ἀρ. 282 κώδικος τῆς ἐν Ἁγίῳ ὄρει μονῆς Ἁγίου Πανταλεήμονος, ἐξ οὗ ἐξαγράφη τῇ 1895 ὑπὸ τοῦ συνοδοευντός με εἰς τὸ Ἁγιον ὄρος κ. Ἁθαμ. Ἀθαμαντίου, ἀντιβιβλίου ὑπ' ἐμοῦ. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν κώδικα καὶ ἐκδίδεται ἐνταῦθα. Ὁ δὲ ἀναγνώστης πρέπει ν' ἀντιβάλλῃ αὐτὸ πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἀθηναίου Δημητρακοπούλου (Ὁρθόδοξος Ἑλλάς. Ἐν Λειψίῳ. 1868) καὶ τὴν τοῦ κ. Μανουὴλ Γεδεών (Ὁ Ἁθως σ. 139 κ. ἔ., μὴ σημειοῦντος τὸν κώδικα, ἐξ οὗ ἐξέδωκε τὸ κείμενον τοῦτο, ὑποσημειούσας δὲ τὰς πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Δημητρακοπούλου διαφορὰς. Ὅπου μόνον ἀπαραίτητον παραθέτων ἐν ταῖς ὑποσημειώσειςι τὰς γραφὰς τῶν δύο προτέρων ἐκδόσεων, τὴν μὲν τοῦ Δημητρακοπούλου ἐδήλωσα διὰ τοῦ Δ, τὴν δὲ τοῦ Γεδεών διὰ τοῦ Γ, ὃν δὲ ἀγιορειτικὸν κώδικα διὰ τοῦ Α.

2. διέποντος Δ   4. βουλευσάμενος ΓΔ : βουλοσάμενος Α   7. τυχεῖν ΓΔ : λαβεῖν Α   9. Βαλδουῖνος ἔγραψα : Βαλδουῖνος Α : Βαλθουῖνος ΓΔ

κῆς αἰρέσεως, ὅπως ἔβη τὴν εὐνοίαν τοῦ πάπα, ἐξαιρέτως δὲ τοὺς ἐν τῇ ἀγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθου, Ὀλυμπόν τε καὶ Γαλήσιον οἰκοῦντας μοναχοὺς· ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀπεκρούσαντο διὰ τῆς δογματικῆς καὶ ἐλεγκτικῆς ἐπιστολῆς, ἣν πρὸς αὐτὸν ἐξαπέστειλαν· ὁ δὲ παραλαβὼν ὁ τὸν αὐτοῦ ὁμόφρονα πατριάρχην σὺν ἑτέροις ἄλλοις ἀπῆλθεν εἰς Ἰτα-

282 λίαν πρὸς τοὺς Λατίνους || καὶ προστεθείς τῇ ἐκείνων αἰρέσει καὶ τοῖς ἀλλοθότοις δόγμασιν, ἐνωσιν δῆθεν πεποιήκε καὶ ταραχοποιὸν εἰρή-
νῃν, ἣτις ἐπὶ ὀκταετίαν τὰς ἐκκλησίας πάσας ἐτάραξεν, ὡς ἐν τῇ Τόμῳ τῆς ἱερᾶς συνόδου τῆς ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ βασιλέως συγκροτη-

10 θείσης συνειλήπται.

Ἐπαναζεύξαντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὰ ἴδια μετὰ τῆς προσληφθείσης αὐτῷ ἐκείθεν σαθρᾶς δυνάμεως καὶ συκίνης ἐπικουρίας (θαλασσοπορῶν γὰρ ἦν) ἐν παρόδῳ προσέβαλε τῷ τοῦ Ἄθου ἀγιωνύμῳ ὄρει, προθυμούμενος καὶ παραδοκῶν, ὅτι, εἰ τοὺς ἐν αὐτῷ μοναχοὺς συνεπο-

15 μένους ἔξει τῷ ἑαυτοῦ φρονήματι καὶ τοὺς λοιποὺς πάντας ἀπόνως ἐλκύσει εἰς τὸν τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ κρημνόν. Ὅθεν καὶ ἐν τῇ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Λαύρα ἐλθὼν, οἱ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες ἰδόντες φόβῳ καὶ δειλίᾳ, ὡς οὐκ ἔδει, ληφθέντες ἢ μᾶλλον φιλοφυχήσαντες καὶ προκρίναντες οἱ τάλανας τῶν αἰωνίων τὰ πρόσκαιρα, καὶ ὡς ὁ Δη-

20 μᾶς ἀγαπήσαντες τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ χωρὶς βασάνων καὶ ἀπειλῶν θάττον ὑπέκυψαν, προδόντες τὴν ἑαυτῶν εὐσέδειαν, καὶ μετὰ φώτων καὶ ὕμνων καὶ προπομπῆς τοῦτον ἐδέξαντο, ὡς μωμητὰ τέκνα, υἱοὶ παράνομοι καὶ ἀλλότριοι τοῦ ἑαυτῶν πατρὸς Ἀθανασίου· καὶ ἐν τῇ Κυριακῇ λειτουργήσαντες ἀνέρωσ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ Λατίνων καὶ

25 λατινοφρόνων, τὴν ἀναφορὰν μετὰ ἀζύμων τῶν αἰρετιζόντων ἐποιήσαντο, τοῦ πάπα λέγω δὴ καὶ τοῦ πατριάρχου σὺν τῷ βασιλεῖ. Εἶτα ἐκείθεν ἀπάρας ἐν τῇ τῶν Ἰβήρων κατήχθη σεβασμία μονῇ, τὰ αὐτὰ ὄρασαι βουλόμενος. Ἄλλ' ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος ὁ μάταιος· οἱ γὰρ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες καὶ ἀσκούντες ὁσιώτατοι μοναχοὶ οὐκ ἐνέδωκαν τῇ

30 δειλίᾳ, οὐδὲ ὑπήχθησαν τῷ τῆς Λαύρας πονηρῷ ὑποδείγματι· ἀλλ' ἀντέστησαν στερρῶς καὶ ἀνευδότης, καὶ ἐπὶ Κύριον πεποιθότες ὡς

ο. 283 ὄρος Σιών, οὐκ ἐσαλεύθησαν, ἀντεχόμενοι || τῶν ἀποστολικῶν καὶ πατρικῶν παραδόσεων, ἐλέγξαντες ἀποτόμως τὸν δυσσεβῆ βασιλέα καὶ τοὺς τούτου ὁμόφρονας ὡς αἰρετικοὺς καὶ παρανόμους. Ὁ δὲ, μὴ

1. αἰρέσεως A

6. αἰρέσει A

8. ὀκταετίαν

10. συνειλήπται A

21. θάττον A

22. ἦοι

25. αἰρετιζόντων A

28. ὄρασαι

ἐνεγκῶν τοὺς ἐλέγχους, διείλεν αὐτοὺς εἰς δύο, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τοῦ ἰθνητικοῦ γένους ὄντας ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἐξώρισε, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐν τῇ τῆς μονῆς πλοῖον βαλὼν, ἐκέλευσε τῆς γῆς ἀποστάντας τοὺς αὐτοῦ ὑπασπιστάς διατρήσαι τὸ πλοῖον καὶ τῷ βυθῷ παραπέμψαι. Καὶ οὕτως ἔτυχον τοῦ μακαρίου τέλους διὰ τῆς τοῦ ὕδατος πνευμονῆς οἱ ὁ ἅγιοι ὁσισμάρτυρες καὶ ὁμολογηταί. τελέσαντες τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τὰ δὲ τῆς μονῆς πάντα διαρπάσαντες, ἔρημον αὐτὴν εἶσαν.

Ἀπάραντες τοίνυν ἐκείθεν ἐν τῇ τοῦ Βατοπεδίου ἱερᾷ καὶ μεγάλῃ μονῇ, καὶ εἰσελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐν αὐτῇ, τὰ ὅμοια τῆν ἀπαιτῶν τῇ προλαβούσῃ, τῇ τῆς αἰρέσεως δηλαδὴ ἐνώσει καὶ τῇ ἀναφορᾷ τῶν αἰρετικῶν ἄλλ' οἱ ἐν αὐτῇ ἀσκούμενοι ὁσιώτατοι μοναχοὶ οὐχ ὑπέιξαν οὐδὲ ἐδῶκαν ἑαυτοὺς, ἀλλ' ἀντέστησαν γενναίως, διελέγχοντες τὴν ἐκείνων παράνοιαν γραφικαῖς ἀποδείξεσι. Διὸ καὶ τῇ ἐνστάσει αὐτῶν αἰσχυρθεὶς ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς ἐκέλευσε πάντας αὐτοὺς ἀπαχθῆναι ἐν γεωλόφῳ τινὶ ἐγγιστά που τῆς μονῆς· καὶ οὕτω διὰ τῆς ἀγχόνης τὸν μακάριον ὑπέστησαν θάνατον οἱ μακάριοι ὁμολογηταί, ἀπολαβόντες τὴν μακαρίαν καὶ αἰδίου ζωῆν ἀντὶ τῆς προσκαιροῦ. Τὰ δὲ τῆς μονῆς πάντα σκυλεύσαντες καὶ ἀφανίσαντες ἠρήμωσαν. Δώδεκα δὲ τῶν ἱερομονάχων λογίους ἐξωθεν τῆς μονῆς ἀπηγχόνισαν· Εὐθύμιον δὲ τὸν ἡγούμενον δῆσαντες ἀλύσει, πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τόπον παραθαλάσσιον Καλαμίτζιον καλούμενον ἐπάνω ὑφάλου πέτρας ἐάσαντες, ἀπεπνίγη ὁ αἰδίμος καὶ οὕτως ἔλαβε τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀπῆλθεν ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Ζωγράφου ἐπιλεγμένη· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ θεοφιλέστατοι μοναχοί, τὸν ἀριθμὸν ὄντες κς', ἀπέκλεισαν ἑαυτοὺς ἐν τῷ τῆς μονῆς πύργῳ, ἥ κακείθεν ἡλεγχον αὐτὸν τοῖς ῥήμασιν ὡς βέλεσι βάλλοντες, αἰρετικούς καὶ παρανόμους αὐτοὺς ἀποκαλοῦντες. Ὁ δὲ παράνομος βασιλεὺς, κελεύσας τοῦς ὑπ' αὐτὸν ἀλλέξαι πλῆθος φρυγάνων καὶ κατακαῦσαι αὐτοὺς σὺν τῷ ὄχυρῳματι, καὶ οὕτω τὸν διὰ πυρὸς ὑπέστησαν θάνατον οἱ μακάριοι ὁσισμάρτυρες κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός.

Ἐξελθὼν δὲ ἐκείθεν, κατέλαβε τὴν τῶν Ἰαρυῶν κελλιωτικὴν Λαύραν, ἐνθα καὶ τὸ τοῦ Ὄρους πρωτεῖον ἱδρυταί· ὁ δὲ πρωτεύων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἀντέστησαν αὐτῷ γενναίως, τοῖς προλαβοῦσιν ὁμοίως

4. διατρήσαι 8. Βατοπειδίον 10. αἰρέσεως Α 10-11. αἰρετικῶν

11. ὑπέιξα ἔγραψα : ἐπῆρξαν Α : ἐνέδωκαν ΔΓ 15. ἐγγιστά που ΔΓ : ἐγγιστάπου 19. ἀπηγχόνισαν Α 20. ἀλύσει Α : ἀλύσει ΓΔ 21. Καλαμίτζιον Α : Καλαμίτζιον ΓΔ 26. αἰρετικούς Α 28-29. ὄχυρῳματι Α

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἐλέγχοντες αὐτὸν· ὁ δὲ εἰς ὀργὴν κινηθεὶς ἐκέλευσε πάντας αὐτοὺς
 μαχαίρας ἔργον γενέσθαι· καὶ οὕτως ἐτελειώθησαν οἱ ἅγιοι ὁμολογη-
 ταί. Τὴν δὲ ἐκκλησίαν πυρπολήσας καὶ τὰ τῶν μοναχῶν σκηνώματα
 ληισάμενος, τὸν βουνὸν ὑπερβάς, ἐν τῇ τοῦ Ξηροποτάμου λεγομένῃ
 5 μονῇ ἀφίκετο. Οἱ δὲ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες, συσχεθέντες φόβῳ καὶ ἀντι-
 τῶν αἰωνίων τὰ πρόσκαιρα προτιμήσαντες, ὡς ὁ τῶν ἁγίων Τεσσαρά-
 κοντα ἔκπτωτος, ἐπὶ κακῷ τῷ τῆς Λαύρας ζῆλώσαντες ὑποδείγματι,
 ὁμοίως αὐτὸν ὑπεδέξαντο μετὰ φότων καὶ κρότων καὶ μεγάλῃς τιμῆς.
 10 Ἔπειτα ἐν τῷ ναῷ εἰσελθόντες ὁμοῦ τὴν λειτουργίαν τῶν Ἀζυμιτῶν ἐτέ-
 λησαν, τοὺς αἰρετίζοντας μνημονεύσαντες. Ὁ δὲ ἐπιδύπων ἐπὶ τὴν
 γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν Κύριος, θάπτον συσσεύσας μετ' ἤχου, τὸν
 μὲν ναὸν κατέβαλε καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἱερεῖς τῆς αἰσχύνῃς κατέχωσε
 καὶ τὰ τῆς μονῆς τείχη ἀνέτρεψεν, ἕνα μόνον καταλιπὼν ἐκ τῶν τοί-
 χων κεκλιμένον καὶ αὐτὸν εἰς σημεῖον ταῖς μετέπειτα γενεαῖς. Ὁ δὲ
 15 βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῇ, ταῦτα ἰδόντες καὶ αἰσχυρθέντες, τὰ πρόσωπα
 α. 285 ἐντροπῇ καλύψαντες, ταῖς ναυσὶν ἐπιδάντες, τὰ ἴδια κατέλαβον ἢ εἰς
 τὰνάθημα· ταῦτα δὲ πάντα κατὰ τὸ 1280 ἔτος συνέβησαν.

Τούτων δὲ ἀπελθόντων, καιροῦ λαθόμενοι οἱ μοναχοί, ὅσοι κρυ-
 πτόμενοι κατελείφθησαν ἐν τοῖς θαυτέροις τόποις, φυγόντες διὰ τὸν
 20 φόβον αὐτῶν, ἐξεληθόντες ἀπήλθον ἐν τοῖς ἰδίῃς σκηνώμασι, καὶ τοὺς
 ὑπ' ἐκείνων κτανθέντας εὐρόντες συνέστειλαν καὶ τῇ ὁσίᾳ ταφῇ
 παραδεδώκασιν, τὰ τοῦ Δαβὶδ εὐκαιρῶς ἐπάδοντες «Ὁ θεὸς ἤλθοσαν
 ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου,
 ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ
 25 οὐρανοῦ, τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς».

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπέλαμψε τὸ τῆς ἀληθείας φάος ταῖς τοῦ Χριστοῦ
 ἐκκλησίαις· τὴν γὰρ ψωριῶσαν τῆς Ῥώμης ἐκκλησίαν ἐκ τῆς ποι-
 μνης τοῦ Χριστοῦ ἀποσκορακίσαντος τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως Ἀνδρο-
 νίκου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ διὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος
 30 μετονομασθέντος Ἀντωνίου μοναχοῦ, τὸ πατρικὸν ἀναδεξαμένου
 σκηπτρον, πολὺν δὲ ζῆλον ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν ὀρθῶν δο-

3. πυρπολήσας ΔΓ : πυρπολήσας διορθωθὲν εἰς πυρπολήσαν. ες Α

4. ληισάμενος ΔΓ : λυθσάμενος 10. αἰρετίζοντας ΔΓ : αἰρετίζοντες Α

15. αἰσχυρθέντες ΔΓ : αἰσχυρθέντος Α 19. κατελείφθησαν ΔΓ : κατελή-
 φθησαν Α 22. ἤλθοσαν ΔΓ : ἤλθωσαν Α 24. θνησιμαῖα ΔΓ : θνησι-

μαῖα Α 30. μετονομασθέντος ΔΓ : μετονομασθέντος Α ἀναδεξαμένου ἔγρα-
 φα : ἀναδεξάμενος Α : διαδεξαμένου ΔΓ

γμάτων τρέφοντας· ὅς καὶ σύνοδον οἰκουμενικὴν συναθροίσας καὶ τὸν Βέκκον τοῦ θρόνου καθελὼν καὶ τῷ ἀναθέματι παραδοῦς σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ εἰρηγῶν ταῖς ἐκκλησίαις μετὰ θεὸν ἐπρυτάνευσε, καθὼς ἐν τῷ Τόμῳ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Συνόδου πλατύτερον περιέχεται. Οὗτος καὶ τὴν τοῦ Σηροποτάμου μονὴν ἐκ βάρθρων ἀνήγειρεν, ἀλλ' οὐκ ἐτι, ὅ προσέφυ τὸ μανιτάριον, ὅπερ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἁγίων Μ' μαρτύρων ὑποκάτωθεν τῆς ἁγίας Τραπέζης κατ' ἔτος αὐτομάτως ἐφύετο, διὰ τὸ βεθλῶθῆναι τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ὑπὸ τῶν εἰρημένων λατινοφρόνων.

Ἡ δὲ τοῦ Βατοπεδίου μονὴ ὑπὸ Στεφάνου τοῦ τῆς Σερβίας δεσπότου ἀνεκαινίσθη, καὶ ἡ ἐν αὐτῇ σεβασμία εἰκὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐκοσμήθη· ἡ δὲ τοῦ Ζωγράφου καὶ τὰ ἐν τῷ Ἡρωτάτῳ τῶν Καρεῶν ἀφανισθέντα ὑπὸ τῶν τῆς Βουλγαρίας κρατούντων ἀνεκαινίσθησαν.

Εὐξώμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς ἐκτενῶς τῷ Κυρίῳ, ἵνα διὰ πρεσβυτέρων τῆς ἀχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, συμπρεσθευόντων καὶ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν καὶ ὁμολογητῶν (ὧν ἡ παροῦσα διήγησις), σκεπάσῃ ἡμᾶς ἀτρότους ἐκ τῆς ἰταλικῆς σκοταμύνης. Ἀμήν.

(Ἐπετα· τὸ τέλος)

1. ὅς ΔΓ : ὅσ Α 7. ὑποκάτωθεν ΔΓ : ἐπὶ κάτωθεν Α
της ΔΓ : σκοταμύνης Α

18. σκοταμύνης